

המחנה

עתו שבועי

כבר עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא: לשנה 7 כתרם לחצי שנה 3 50 לרבע 1 75

באשכנז: לשנה 8 כתרם ביתר הארצות: לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לחתום. אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש הגליון שנ כתרם.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה

„HAMICPE“

ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków. (בחצי לארץ להוסיף: Oesterreich)

Kraków, 24 Lipca 1908.

גליון כ"ט

קראקא, כ"ה המז' פ' מטה מסעי הרס"ח.

היה אי-אפשר עד כה, כו החרמת הציונות ברוסיה חסמה את הדרך להגיע אל ההמון הגדול הנדה בערי הממלכה הגדולה, שהוא העקר במעשה הגאולה וכל עקרה של הציונות אליו מזוונה.

והמנוחה השלמה ברוסיה בעניני כלל ישראל גרמה רפיון-ידיים גם בארצות אחרות ויותר מזה נתנה פתחון פה למשטינים ולנואשים, לשונאי ישראל מבית ומחוץ לאמר: אברה תקונו, נגורנו, כי מתי מעט אנחנו והסרי אמצעים חמריים. וכה הגיעה השנה הרביעית אחרי מות הרצל לקצה ומאומה לא נעשה להבשיר את הציונות ברוסיה ולשתף את אחינו הרבים בממלכה היא עמנו בעבודת התחיה הלאומית. והנה פלא, במרם בלתי השנה ובשורה טובה באה מפטרבורג, כי ראש ממשלת רוסיה קבל את נשיא ההסתדרות הציונית ביום 10 לח' בהיכלו ודבר עמו באריכות על-אדות עקרי התנועה הציונית ומטרותיה הכלליות, על פעולות מוסדותיה ועל העבודה הציונית ברוסיה. ראש המניסטריים סטולפיץ נוכח, כי חשד בכשרים והביע חבתו לאידיאל הציוני והגיד לנשיאנו, כי אין ממשלתו רוצה להניח מבשולים על דרך הציונים, כל עוד תהיה עבודתם ערוכה להגשמת השאיפה של הפרוגרמה, לכונן מקלט בטוח במשפט העמים ליהודים בפלשתינה. ראיון ולפזון אצל המניסטרי לעניני המזון ואצל שרים רמים אחרים בפטרבורג, שגם מהם היה שבע רצון, נותן לבקור הזה ערך פוליטי גדול, שתוצאותיו רבות הערך מאד בעתידות הציונות והעם היהודי.

ההסתדרות האסורות, אף שגם בימי שלטון הריאקציה של פלכה היתה הציונות מותרת. והגזרות האלו הן שעמדו לשוטטנינו, להראות כאצבע, כי אין בציונות כח להתפתח, כי ההכנסות במוסדות הציונות אינן מתרבות, יהודי ורוסיה, הצי העם, נואשו ובהלו בציונות והעסקנים יושבים כחכוכ-ידיים. ואמנם לא התפתחה הציונות ככמות, אף שבאיכות התפתחה והתחזקה במדה שאין למעלה מסנה. לא התפתחה בכמות יען שהשדה רחב-הידיים, רוסיה הגדולה והרחבה, שרוב מנין ורוב בנין של העם היהודי עצור שם, היה סגור וכל הידים העסקניות והמחות החושבים שם היו אסורים, היו נתונים במצור ובמצוק ולא יכלו להשתתף במעשה התחיה בזמן שההסתדרות היתה צריכה להם ביותר. הרי הכניסה לארץ אבותינו מותרת, מה שלא היה כן בימי הרצל, עבודת האדמה, המסחר והתרשת וכל ענפי הקולטורה והחיים של ישוב מסודר הולכים ומתפתחים שם לעינינו. הארץ קוראה לבניה לשוב, להתקבץ בתוכה ולעשותה לארץ צבי, למרכז ישוב העולם, כמו שהיא ראויה ע"פ טבעה, אקלימה ומצבה הגיאוגרפי. הברות להכשרת הארץ, להרשת, למסחר, לבנין ולנטיעות נוסדות שם והכל אומר תחיה ופריחה חדשה ומה הדבר חסר? רק אנשים, אשר רוח בהם ועוז להשתמש בשעת הכשר, להיות מצויים במקום הראוי ובזמן הראוי. ולזה נחוצה עתה תעמולה בתוך השדרות הרחבות של העם, להסתפה להסתדרות הציונית בהמון ולהשתתף בבנין הארץ וחדושה על ידי מוסדותיה וחברותיה. וזה

בגלל מות בן העורך לא יצא גליון בשבוע שעבר והקוראים יסלחו.

הננו מביעים את תודתנו לכל ידידנו, שבאו לנחמנו או ששלחו לנו מכתבי הנחומים על מות כננו. שמעון מנחם לזר ואשהו.

לכל אלה שברכנו לחתונתנו בעהון, במלגרמה או במכתב הננו מביעים בזה תודה העמוקה מקרב לבנו. ד"ר יוסף מנחם זיננרייך ורעיהו.

צפורה פריעדלער מאורשים בח' תמוז תרס"ח. האליטש, דעלאטין.

התר הציונות ברוסיה.

בהגיע יום האבל השלישי אחרי מות מיסד הציונות החדשה, נשמעה בשורה משמחת, כי ראש ההסתדרות הציונית דוד ולפזון נתקבל לראיון מאת ראש ממשלת רוסיה סטולפיץ ומאת המניסטרי הרוסי לעניני חוץ איסולסקי והגזרות הקשות שנגזרו על הציונים, לבלי התאסף ולבלי יסד חברות ולבלי קבץ כסף בשלו. הרבה סבלה התפתחות הציונות בכל העולם מן הגזרות הקשות ההן שנגזרו לא באשמת הציונים, אלא מתוך חרדת הממשלה בשעת הרום ובמצב המצור כללה גם את ההסתדרות הציונים בתוך

את חרפת שמו האשכנזי קריצר ולהקרא ברשיון המניסטריים קובאטש, כמו שנקראים לפחות רבע העם המדיארי, למען ישחקו זכרון פולניותו ולא יבא לידי בזיון בין האזרחים העירוניים והפקידים, שיש לו עמם משא ומתן תדיר.

בתחלה נסו עוד חבריו בביהכ"נ ובחברות היהודיות ועוד יותר הסוחרים המתחרים, עמו, לקרא לו בפניו „אדוני קריצר“, להקניטו. אח"כ לא נועזו עוד לקרוא לו כן בפניו, אלא שלא בפניו. הרבה הצמער על זה ולא יבול עוזר לעצמו. לא הועילו קרטיה-הבוקר, שחלק בין מיודעיו וחבריו, למען ידעו, כי מהיום והלאה שמו קובאטש, וקריצר לא יזכר ולא יפקד. החמין רגיל לאחוז בנושנות וכמו שקשה לו זה חמש עשרה שנה לקרוא למיני המטבעות והשטרות האוסטריים-אונגריים בשמותיהם החדשים, כן קשה לו להתחיל פתאום לקרוא לאדם בשם חדש. אך מר קריצר-קובאטש לא חשך כל עמל מנפשו ונס בסף לא מנע, להוציא בכמה אופנים, להוריד את שמו הקודם אל תהום נשיה ולהרגיל את חבריות בשמו החדש. בכל העתונים היזמיים הדפים מודעות על מסחרו בשמו החדש, אף שלא נצרך להן בשביל העסק רק בשביל להנהיג את שמו החדש בין יושבי עיר הבירה. כמעט נואש לראות בעיניו את שמו הישן נשכה לגמרי ועל כן צמצם את כל ההאמצות, שעל כל פנים זרעו לא יבשל עוד

ולאט כל באר מספרת. אנדה נשכחה נרדמה: רק שמה תחת הארץ. בארצי הקדושה הברוכה. הנרדן לי ישיר שיר ערשי. ואישן שנתי במנוחה. א. ל.

הכראי הרבר?

קובאטש זיגמונד הוא אזרח מדיארי וסוחר נשוא-פנים בעיר הממלכה האונגרית. הון רב לא קבץ, כי צרכי ביתו מרובים, אבל בתפיסת הבית ההנהג כאחד העשירים. גם ממנה נדבחה לא משך ידו, בכמה חברות יהודיות וביותר במדיאריות והספה וכקצהן נבחר לחבר הועד. ולא רבים ידעו, כי קובאטש זיגמונד זה אינו יליד בורפסט; כי „פולני“ הוא לא ידעו אף ירדיו הקרובים אליו. ולא על נקלה עלתה לו התמורה בחייו. בשלשים שנה עמל בכל מאמצי כחו, בתחלה להשביח את שמו היהודי וזכיל-הירש ולהרגיל את הסביבה בשמו החדש זיגמונד ואח"כ להשיג מן הנהגת העיר זכות אזרח אינגרי ובסוף קץ האיתו: לחסור מעלין

פיליטון.

... רוקפת נשמה צחורה. מסביב לקברה בוכיה. — הגידי, בת מי אף, הפהורה? צערך מה גרם, עניה? בוכה אנכי, כי קברי בזה רחוק מארצי מחלומי. קחני — בי דפק רב עברי, וקמתי — אין כאן מקומי. רק שמה תחת הארץ, שקל רוח — תפלה עופפת, קל צפור — שירה אומרת, קל שושנה קמרת נוטפת; רק שמה תחת הארץ, שקל איץ מתפלל בדממה.

בארצם ברכה כזאת. מפא"ר, ששם מקום הועד המרכזי, הם מנהלים את המדינה, שלא בזמנה, כי ממלכות רוסיא ואנגליא נועצו עתה לקרוע את מקרון מעל מורקיא ולממשלה מורקיא נחוץ עתה אחרות ושלוש כביה, למען תוכל עסור נגד הנוצרים הוירים והנה צרה חרשה בבית.

על המצפה.

עיר יורדת.

ברורדי, שהיתה מקום מרכלת בשכבר הימים במשך מאה שנה — משעה שנכנסה תחת ממשלת אוסטריא עד אשר חדל בה המסחר החפשי וחדלה להיות מרכז להעברת הסחורות ממדינה למדינה — הולכת עתה הלוך וירוד ירדה עולמית. — הסבה הראשונה לירידתה מכבר היתה, כי יצאה כנעניה נפילי-הכסף, על מנת להשתקע בערים אחרות. אלה יצאו לאדמה ואלה לוין או לברלין, היינו לאותם המקומות, ששם מרכז כנעתם ועזובנם, כי ברורדי היתה רק מקום הקבוץ לסחורות הטובלות ממדינה אחת למדינה אחרת, בשביל שהיתה חפשיה ממסי המסחר, אבל כשהיא לעצמה לא הצטרכה אף לחלק קטן מכל אוהן הסחורות, שנקצו בה. והסחורות שהתקצו בה, היו רבות ושונות: יבול האדמה, אדרות-שער, צמר רוס, צמר-גפן, משי, חרמשים, עורות, פנינים ואכנים טובות, שערות חזירים ונוצות. ומשעה שהשתקעו עשיריה בערים אחרות, חדלה העיר להיות מקום הכניסה למרבית הסחורות הללו, שנתקצו בה בלבדן בדרך הובלתן לערים אחרות. — והסבה השנייה לירידת המסחר בברורדי היתה הפסקת המסחר החפשי, כי דרשה הממשלה מסיס ואינוניות מסוחרי העיר, שהיו רק מהנכחים במכירה ולא היה להם שוק מקומי לממכר סחורותיהם. בינתים נכנתה עוד מסלה חרשה מרוסיא לאוסטריא דרך העיר מארנופול. ובשביל שהקילה המסלה החרשה את הובלת הסחורות מרוסיא לאוסטריא, חדלה ההולכה דרך ברורדי לגמרי, קבוץ הסחורות במל — וברורדי נשארה רק עיר-הנבול, שבל סחרה מצמצם באיזה מיני סחורות פעוטה, הנכנסות ויוצאות עוד דרך העיר הזאת, בהיות שם מחיר עבודן פחות מכשאר מקומות. — את האמת המרה הזאת ידע כל איש ואין בה עוד כל חרש לנבונת דבר. גם יושבי ברורדי ידעו את הדבר וכל מי שהיבלת בידו יסחר לבקש לו מפלג בעיר אחרת. וזה כעשר שנים שהביע הד"ר ביק (צירה של העיר הזאת בפרלמנט) את הדבר הזה מפורש, בעמדו לפני הקיסר, ובשאל

הכח, שנתנה הממשלה למשכים, להשתמש בשפתם גם כבתי הפקודות במקומות אשכנזיים ולהכניס פקידים משכים למקומות ההם. המניסטר לעם האשכנזי פראדה הודיע, כי בימי האסיף יתפטר מכנו, כי אינו יכול לקבל עליו אחריות מעשי הממשלה לפני עמו, והמשכים מצאו בעה הזאת סיוע מאחרים, מהעמים הסלכים האחרים. לרגלי התערובה לכבוד היובל בפראג הזמינו המשכים לפראג צירים מכל העמים הסלכים מצפון ומרומם, להתחזק ולהתכצר נגד האשכנזים. כקנגרם הזה נראו פרה ידוב, גדי עם נמר יחרו. פולנים ורוסים כרתו ברית שלום, סרבים ובלגרים הושיטו יריהם זה לזה, הכל התאחדו נגד אויב כללי-האשכנזים. רק שני עמים סלכים לא השתתפו באספה: הרוחנים והמונטינגרים. צדקת המשכים מלאה את לבם לעלוב את העם הרוחני המדוכא ולחנוף לרוסים ולפולנים הרוצים להכחירם. אחרות הגזע על יסיד כזה בל היכל להתקים. והרוחנים אינם עם קטן, שאפשר לבטלם ולהעלים עין מהם, מספרם שלשים מיליון נפש, אלא שהשעה אינה שוחקת להם. וכן בעסו המונטינגרים על הקנגרם בגלל בברו את הסרבים, הרוצים לבלעם ולהכרית ממלכתם.

המדידה במורקיא. הסכסוכים במלכות מורקיא הגיעו לתקופה חרשה. עד כה סררו או נלחמו זה בזה רק עמים זרים העומדים תחת שבט השלטון. בקצה הנגב סררו הערבים (כתים). במזרח פשעו הקורדים ויצאו כגורדים שלא מדעת הממשלה, לכבוש נפות פרסיות ולשלול שללן, במערב התפרצו היונים על איי קרמה וסאמוס ובמרינת מקרון. במרינה האחרונה קשרו הבולגרים והסרבים על היונים והאחרונים על הרומנים ועל הבולגרים. כל העמים הנוצרים האלה משמידים איש את אחיו וכחריכים נויהם וירי הממשלה קצרות החזיקם כרסן ולשמור על ארצה משוממותה. עתה אחו זרם המרידה, שתקף את כל העמים המחמדים בכלל, גם את המורקים עצמם אדוני הארץ. גם הם מורדים באדונם השלטון. ולא בין העם פרצה המרידה, כי-אם רוקא בהוך הצבא המורקי ופקידיו. פקירי צבא רבים ונדורים שלמים אחרים פשעו וברחו ונתבצרו בהרים, שני נגלים נהרגו כחרכ הצבא המורד והמהומה הקיפה את כל הארץ. כל הפקידים והצבא דורשים תקונים עקריים בסדר הממלכה, כי שברם אינו משהלם בזמנו ולמשרות הרמות מתרוממים אנשים שאינם הגונים ע"י פרויקציה ולא הכשרון גורם. השלטן מביא על המורדים חיל כבד מאזיא הקמנה, ל"ב אלף איש להכניעם. מנהלי המרידה הם אנשי מפלגת "המורקים הצעירים". הם משבילים אירפיים ולאומיים והם מתקנאים בסדרים היפים השולטים באירפה ורוצים לראות גם

העתונים הרוסים מטפלים כלם במקרה הזה, כלם מרגישים, כי תקופה חרשה מבצבצת ועולה ליהודים מן הבקור הזה. עתונאים רבים התאמצו לשוחח עם נשיא הציונים, לפרסם דבריו וזוהי רקלמה גדולה לציונות, כי פושעי ישראל אין להם רק מה שאזניהם שומעות מפי הנכרים ומה שעניהם רואות בעתונאים כלליים. בוויילנא חכו לולפזון כל חברי הועד-הפועל הגדול מרוסיא והממשלה בפטרבורג הודיעה בטלגרם לבתי הפקודות בוויילנא את דבר בואו ופקדה עליהם, לבל ימנעו אספה ציונית, שתתאסף לכרך את נשיא הציונים. גם עם המניסטר לעניני החוץ אויסולסקי דבר הנשיא כשעה ומחצה על שאלת היהודים והציונות וע"ד תחית א"י. המניסטר התענין מאד בענין הזה ובקר את ולפזון בבית מלונו.

מעתה יוכלו עסקני הציונים ברוסיא לעשות בגלוי תעמולה בין היהודים שם, לאסוף אספות, לדרוש, ליסר אנורות ולאסוף כסף לכל המוסדות הציוניים. הציונות תפתח גם בכמות, כי עסקני אחינו ברוסיא חרוצים הם כעבודתם והם כמו כל היהודים ברוסיא מרגישים יותר מאחינו בכל הארצות את נחיצות התנלמות השאיפה הציונית. העבודה הנמרצה והגלויה ברוסיא תתן מרין גם במעשי הציונים בארצות אחרות וכלי העבודה תקבל פנים חרשות. מעשה התחיה יהיה שלם, כי יהיה נעשה בירי כל העם היהודי בכל ארצות פוזריהם וגם חצי העם היהודי הכלוא בגלות רוסיא הגדולה לא ישב בשל, נמוג כיאוש ובאפס מעשה בללי, כמו עד עכשו. עזרת מחצית העם ועקרו היתה זמנע עד כה מעבודת שיבת ציון. מעתה תשוב גם היא אלינו, המכשולים יוסרו והיה העקב למישור.

ענינים מדיניים

המצב המדיני באוסטריא. עכורה בית הנכחים האוסטרי נפסקה לימי הקיץ. העבודה היתה פוריה בימים האחרונים. נמר ענין חוק הוספית השכר לפקידים נמוכים, חוק הוספית ההוצאה לתקן השרות, חוק הוספת מספר החיל של מגיני הארץ, ותור על עבודה שתי השנים האחרונות של הרזרוויסמים, מתן פרנסה בני ביתם של הרזרוויסמים, קציבה כמות עשית הו"ש בכל מדינה ומדינה. על חוק ההוספה על מס הו"ש מחל המניסטר לפיניץ לע"ע, בי גם מפלגת הפולנים לא רצתה להסכים לו לע"ע. — והאשכנזים בביהם מוסיפים להאסף בעריהם, למחות נגד יפוי-

הכנסת לא יוכל להראות עוד פניו, כבודו יחולל בעיניהם. וגכאי החברות מה יאמרו? כאילו עינים עקומות יביטו עליו עתה! הלא הוא המקמרג המיר על ה"פולאקים" הנכזים ודורש להרחיקם מממלכת אוונגן, כי הם מרעילים את אויר הארץ ומחללים את הרוח המדיארי. והרע מכל: איך יעשה את הרעה הגדולה הזאת לבניו, שאינם יודעים כלל את הסוד, כי גליציא היא ארץ סכונה. הכדאי הדבר?

הרבה לילות עמל היו לו מאז ולא יכול להתנחם, כי אי-אפשר היה לו אף להביע צערו לידיריו ולבקש עצה מפיהם. בושח כזאת לא ישול עליו לעת זקנתו, בל הביש ילדותו את זקנתו הנהדרה. בל ימיו עמל בשברון-לב ובכל החבולה ומזומה, להשכיח שמו הבזוי ומולדתו המאוסה ועתה בעת זקנה ושיבה יקרע את המסוה מעל פניו! ובשביל מה? בשביל כסף נמאס, בשביל ירושה פעוטה של אלפים ושלש מאות כתרם! לא, לא בשביל זה עמל כל ימיו. ירד הכסף למציון וימות זנביל הירש קריצר ביחד עם רודו אהרן פישל הזקן וקובאמש זיגמונר ישרא קובאמש המדיארי וחרפתו לא תגלה! אין הרבר כראי.

בן לוי.

מר קובאמש היה כהלוס-רעם, לבו דפק כמו אסון פתאם בא עליו. הרי הוא הוא בן אחיו של אהרן פישל, שאמצו המיר כבן. מה יעשה עתה? הוא יודע בעצמו, שאינו עשיר, אף שכל מכיריו מחזיקים אוהו כעשיר. הכסף הנ"ל הוא בכרכת שמים לו בעתו ומאה "חורים" יוכל לשתום בו. אבל איך יעשה את הרעה הזאת לצאצאיו ולעצמו, לפרסם כבתי הפקודות, כי יליר פולן הוא ושמו הוא זנביל-הירש קריצר? מה מגונה הוא השם היהודי האמתי הזה! אלו היה יכול להשיג את ההעודות בעיר מולדתו בגליציא, היה נוסע בסתר שמה, לגמור את העסק הלא-נעים הזה במחשבי גליציא ובניו בל ידעו כלל אנה פנה. אבל יודע הוא שלא נרשם שמו בעיר מולדתו בין הנולדים וכבר בימי נעורו בקש להוציא משם העורה לידה ולא השיג ונס לכחינת הצבא לא עמד ממעם זה. אין רק עצה אחת: להשיג העורה על ירי הנהגת העיר בורפסם ועל ירי הארחוב של המניסטריום, כי לפני שלשים שנה החליף את שבו זנביל-הירש קריצר בקובאמש זיגמונר. וכן לא יוכל עשות. הוא מוכרח לפנות בענין הקשה הזה אל עורך דין ואל בית-דין אוונגרי ולהרעיש את כל בתי הפקודות שבעיר והגבלה התפרסם בכל העתונים ועתה הגלה חרפת מולדתו ככל העיר ובאצבע יראו עליו, כי "פולני" הוא המדיאר הזה ואינו ראוי לבא בקהל. גם בבית

בשם אשכנזי, שהוא לצנינים בעיני כל מדיארי מהור. וזאת עלתה לו. לא העיו שום ארם לקרוא לאחד מכניו קריצר ומזה נהנה מר קובאמש מאד.

אך לכל זמן. עברו שלשים שנה מיום ששנה זנביל-הירש את שגו. הדור הקודם מה מעט מעט והתחתי בא דור חרש של צעירים ילירי העיר ושל נרים, שכאו לגור פה מגליציא ומערי אוונגן הפנימית. ואלה לא ידעו עיר את זנביל הירש קריצר, כי אם מה מר קובאמש זיגמונר. שיבה טובה היתה לו בזה ותמה על עצמו. שהצליח סוף סוף לטהר משפחתו מחלאת היהודים הפולנים. וביחוד שמה לעת זקנתו, בראותו שאין עוד אף פקיר אחד בעיר מאלה שידעוהו בימי שחרותו בשמו החלור, שהביא מארץ מולדתו. גם בין מירעיו הנוצרים האזרחים לא נמצאו עוד רבים, שידעוהו בתור קריצר, מלבד שנים שלשה זקנים, שאין דכריהם נשמעים עוד.

פעם ישב מר קובאמש בבית קוה במקומו הקבוע ועלעל בעהון הרשמי של הממשלה. מבטו נפל על מודעה אחת מאת הנהגת העיר, בי בעיר ב' בגליציא מת הזקן אהרן פישל קריצר והניח הון של 2800 בתרים ואין לו יורשים במקומו, אך לפני מותו אמר, כי יש לו בן-אח באינונגן. היודע בעצמו, שהוא בן אחיו של אהרן פישל קריצר יביא העורותיו אל בית הדין בב' בגליציא וישיג את הפקרן.

אתו הקיסר על מצב הכלכלה בברודי, לא יכל להוציא דבר שקר מפיו, ויען ויאמר, כי ברודי הוא מקום מוזמן לירידה, מצב פרנסתה פוחת והולך וכנראה לא היה לה עוד תקומה, אלא בדרך נס... בתוך מוסדות הצבור, שנשארו שם מימי אשרה של העיר, יש לחשוב את לשכת-המסחר. אבל קיום הלשכה הזאת הוא כציננים בעיני הפולנים, וכבר הציעו פעמים רבות, לבטלה או להסיע אותה לעיר אחרת. סכת הקמרוג אין לבקש אמנם בירידה מצב מסחרה של העיר, בי גורמים אחרים בדבר. שתי שלישיה יושבי העיר הנם יהודים — והם לא נתפלונו עריין כראוי, כי התחשבו המיד כאשכנזים נמורים, עד אשר היה מראה העיר כאי אשכנזי בתוך ים פולני. כן היו בוחרים המיד כשכבר הימים צירים „אשכנזים“ אל הפרלמנט (סאָכאָר וקאליר) או צירים אופוזיציוניים (הוינר), שהיו גרועים בעיני הפולנים מאשכנזים. לפיכך היה הלשכה-המסחר בברודי מפלצת לפולנים, והיו משתדלים המיד, לבטלה או להסיעה למקום אחר. אבל הממשלה המרכזית לא רצתה לשמוע להצעה זו, כי חשבה את ברודי למכצר גרמני על קצה גבול גליציה, ע"כ שבעה ממנה נחת. אח"כ נשתנו הרוחות בספירות הממשלה העליונה ועמתן נשתנו הרוחות גם בברודי. היהודים שבה החלו להתחים על הפולנים, הנהגת העיר היתה לפולנית וציריה בפרלמנט היו חכרים לקלוב הפולני. לפיכך לא היתה עוד כל סבה להסעת לשכת-המסחר משם ונשתקה ההצעה הזאת עד הימים האחרונים. כנודע, כחרו יושבי ברודי בבחירה האחרונה לבית-המחוקקים ציר ציוני. את החמא הזה לא יוכלו מנהיגי העיר היהודים לסלוח וישמרו עברה להמון העם יותר ממה ששמרו להם הפולנים בשכבר הימים, כשכחרו (בעצת מנהיגים) בצירים אשכנזים. ואף כי כבר השתדלו היהודים, בברודי, „להתקן“ בבחירה האחרונה לועד-המדינה את אשר עותו (!?) בבחירה לבית-המחוקקים, לא יאבו לסלוח להם את „מעלם“, כי הואילו להלוך נגד רצון המנהיגים, ע"כ יהלכו עליהם אימים וידברו רתה, להפחידם ולהרעידם, בתארם לפניהם את הפגעים העתירים לבא על חמאם, למען לא ישובו לכסלה עוד... מצב העיר הולך ויורד, כמובא למעלה. אבל תחה להורות את המון העם, כי יבקש לו מקורות חדשים למחיתו אחרי אשר נסכרו המקורות הקודמים, הם תולים את הקלקלה רק באיתה הבחירה, כאלו אך בעמיה הפרנסה מתמעטת. בזדון לבם הרע יעלימו אפוא עין מן הסכות האמתיות ולא ישתדלו להמתיק את סרורותיהן. ולא עוד אלא כשהסיע שר-המלחמה אה סחנה הצבא אשר חנה בברודי למקום אחר, לא התכוששו לתלות את הקולר ג"כ בצוארו של הציר הציוני, אף אם הכל יודעים, כי הסעת מחנה הצבא תלויה בגורמים אחרים, המיוסדים בהזדירות המדינה ובהקלת הגיוס לצרכי מלחמה ולא הוכל להיות ענש על חמא שחמאו יושבי העיר בבחירה. — הקהלה היהודית, מועצת העיר ולשכת-המסחר מסורות הן כלן דוקא בידי מתבוללים. ותחה לרדא לחיי הצבור, להמכת הכלכלה ולהרמת מצב המסחר ע"י הנהגת חרשת המעשה או ענפי-מחיה אחרים, יתעסקו האדונים הללו רק בהלכות בחירות... כי אין לך עיר בגליציה, שיהיה תכן כל החיים הצבורים שבה מתרכז רק בבחירות, כמו בברודי. או יניח האמן את כלי אמנותו, מקרי-הדרדקי את רצועותיו והחונני את אמה-המדה ואכני המשקל שכידו. ויש אשר תמשכנה שם הבחירות במשך שנה המימה, כי רבות שונות הן: בחירה למועצת הקהל, להנהגת העיר, לועד המחוז, לועד המדינה ולבית-המחוקקים. וכל הבחירות הללו מונחות בידי עמקני העיר, שהרווח החיה באפניהם הוא מזכיר לשכת-המסחר הד"ר סטאניסלאו רימעל (פולני בן דת משה), הנבחר בבחירה האחרונה לציר שלוח אל ועד-המדינה מטעם לשכת-המסחר שכעיר. — בימים האחרונים התעוררה מחדש שאלת הסעת לשכת-המסחר בברודי לעיר אחרת, ועד המדינה החליט את הדבר והציר היהודי מטרנופול, ה' גאל, ישתדל בבית-המחוקקים, כי תאשר הממשלה העליונה את החלטת ועד המדינה. אבל יש להגיד ליושבי ברודי, כי אם

יאמרו היהודונים שם, להמיל את סכת הסעת הלשכה על ראש התנועה הציונית והבחירה האחרונה לבית-המחוקקים, אין זה שגנה בלבד, כי אם זרון נתעב ומבאיש! — בשנבחר הציר הציוני בברודי, מצאו ראשי העיר לנחוי, להחליט בשיבתם, כי עקב אשר לא נכנס הציר אל הקלוב הפולני, לא יהנו אמון בו ובכל דבר שיהיו צריכים לו יפנו רק אל הצירים היהודונים שכקלוב הפולני, וכיחוד אל ה' גאל מטרנופול — והוא הלא המשתדל כעת, להסיע את לשכת-המסחר מברודי! אבל יש לדעת, כי גם השתדלותו של גאל לא תכריע את דבר הסעת הלשכה, כי גורמים אחרים בדבר — והגורם העקרי הוא מה שנעשה „לפנים מן הקלעים“, כי כגלל אי-הסדרים השוררים שם לא הואיל המיניסטר שעל עניני המסחר לאשר את הקציב ההוצאות של הלשכה לשנה הנכסחת. דבר כזה לא נעשה עוד לכל לשכת-מסחר כממלכה, ע"כ יחשבו רבים, כי קרוב דבר הסעת הלשכה מברודי, אבל לא מפני הציוניות שכעיר, אלא מפני שאין מנהלים לה אשר ינהלוה בצדק ובמישור.

גרשם באדר.

הבחירה במיעלעץ — מרנוברוג-רווודוב.

גשו הלום אתם המשמינים על היהודים ע"ד רגש „האחרות הנפלאה השולמת ביניהם“. אמנם האחרות בישראל היא דבר יפה וטוב וכל יהודי יודע ערכה. היהודי הדתי מזמר לו ככל שבת לפנות ערב „אתה אחר ושמןך אחר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ“, הוא מרמה את אחרות ישראל לאחרות השם ושמן עליה. וכמו שאהדות ה' היא כהחלט גמור בלי שום הנאי, כן צריכה להיות אחרות ישראל בלי יוצא מהכלל ובלי שום מרמה. אך רגיל היהודי לרמות את עצמו וגם האמונה לקויה היא הרבה מאד אף בתוך המאמינים כגדולה הרבנים ונפלאותיהם. אלו היתה אמונה שלמה עכ"פ בין אלה המתירמים כאמונתם ומחרימים את קמני האמנה, היו כושים ונכלמים לומר לפני בוראם את דמיון אחרות ישראל לאחרות ה', כעוד שהם עצמם משביתים את האחרות. שונאי ישראל מאמינים עריין באחרות ישראל ע"פ פסוקים ידועים וע"פ נוסח התפלה. אבל יבאו נא אל ערי גליציה בשעה כחירה ויראו את האחרות הזאת, הנמשלה בפי היהודים לאחרות הבורא — בשקר וברמאות כלפי שמים. בערים הצפוניים בגליציה מיעלעץ — מרנוברוג — רווודוב וכו' היתה שוב בחירה למועצת הממלכה, כי הד"ר בובינסקי, שנתמנה מאת המועצה הלאומית הפולנית ביד חוקה לציר הערים ההן, נתמנה מאת הקיסר לנציב המדינה. בסחוז הבחירה הזה מ"ח אחוזים ממאה בוחרים הם יהודים ולפי שרבים מהבוחרים הנוצרים אינם יושבים במקומם ואינם משתתפים בבחירה יש באמת רוב בוחרים יהודים היכולים להכריע את הבף לצד ציר יהודי. אימתי? אלו היתה אחרות. לפני אחרות יהודית, לפני רצון עם שלם, היו נאלמים גם פיות משמינינו, לא היו יכולים לענוש את העם כלו על חפצו לשלוח ציר יהודי אל המועצה. הם עונשים רק יחידים על העיזם פניהם לפרוש מן „הצבור“ העומד בצדם, כלומר אחרי שראשי הקהלות ותקיפיה והרבנים עומדים בצד הצוררים, על כן ישפכו חרון אפם על היחידים, המתעקשים לבחר באחיהם היהודי. הקלקלה תלויה איפא בראשי הרועים המתעים, הבוגדים בעמם, המוכרים את אחיהם בניזר ערשים. בעת הבחירה של השנה שעברה עמד הקנדידט הציוני הגאון מוהר"ג שמלקס נגד התקוף הפולני ד"ר בובינסקי ובכ"ז אלו התאחרו הבוחרים ויהודים לבחור שכם אחד באחיהם הגדול היה הרב נבחר והקצף לא היה גדול כל כך בין הפולנים. הקצף גדל רק על כע"ב פשוטים, שסרכו לפקודת ראשי הקהלות, המועלים מעל בעמם וכורתים ברית עם שונאי ישראל. אפס, אז היתה עכ"פ תואנה לביגדים ההם: סכנה להתגרות מלחמה עם „הממשלה“, שאינה רוצה בבחירת ציוני, להוסיף עוד עם אחד כפולן. ואולם בבחירה החדשה לא עמד עוד ציוני על הבחירה, כי אם יהודי מן המפוס הישן, אבל יהודי טימפטי מאד, רצוי לכל אחיו וגם הפולנים חפצים

ביקרו. הד"ר רפאל לנדא אינו ציוני, לא חפץ לחזק את לאומות ישראל, כי אם לעסק גם במועצת הממלכה בעניני הצבור היהודי, כמו שהוא מקדיש גם בלא זה את כל ימיו וכל כח מעשיו לצרכי הצבור היהודי ולשכת האדווקטור שלו קדושה כלה לעניני הכלל היהודי. זאת יודעים היטב כל ראשי הקהלות והרבנים, אשר בכל צרת הכלל אין להם אל מי לפנות רק אל ד"ר רפאל לנדא זה, שיש לו יכלה למפל כעניני הצבור וגם הרצון הטוב והלב המרגיש. אדם כזה כמועצת הממלכה ואפילו בתוך הקלוב הפולני היה יכול באמת להביא השועה רבה לכלל היהודים בגליציה וגם לאלפי יחידים אמללים. היתה איפא רשות לקווה, כי לעמת קנדידט כזה יתאחדו כל היהודים בערים ההן מן הרבנים עד הכלנים והשמשים ומן הפרנסים עד הרובלים בכפרים וכיחוד אחרי שלא היתה שום סכנה מצד הפולנים, כי גם הד"ר לנדא בתור פולני רצה להבחר. וד"ר לנדא עוד יתרה עשה. להוציא כל חשש מלכות הבוחרים, שכבר נכוו ברותחים בבחירה הראשונה, התיצב לפני נציב המדינה והוציא מפיו הכמחה ברורה. כי יפקוד על כל שרי המחוזות והפקידים, שלא יתערבו בבחירה ולא יעכירו שום בוחר על דעתו והפקודה הזאת כאה שתי פעמים ע"י המלגרף אל כל הערים. אחרי פקודה כזאת אין איפא כל פחד לבחור ביהודי, אף אם איזה פקיד עשה במחשך מעשה וכמה על הבוחרים הר כגיניה ע"י ראשי האזרחים ופרנסי הקהלות, לבחור בקנדידט הנוצרי ד"ר גורסקי. ד"ר לנדא ערב ליהודים בכל הונו על כל נזק, שיגיע לאיזה בוחר מבחירתו. ואמנם הבוחרים הפשוטים נוכחו, כי אין מקום לחשש ובחרו בקנדידט היהודי, אלף ומאה ועשרים דעות התאחדו עליו. אבל הרועים, הרועים את עצמם, אשר איזו חניפת שקר של איזה עבד כחצר הפריץ או של שומר כחוף יקרה בעיניו מכל עניני היהודים, המה מעלו מעל בעמם, המה מסרו נפשם על קדושת הפולניות, כאלו כל היהדות היתה תלויה בה. במיעלעץ עבדו שני פרנסי ישראל אלעזר מלפטר וישראל הרמלה ומשרתם מענדל שפירא בחריצות ומסירות נפש, הראויה לרבר טוב מזה, בעד הקנדידט הפולני (והארון שפירא זה היה הראשון, שהציע לפני הד"ר לנדא את הקנדידטור ועבר על דברו. מעם שנותו את דעתו ידוע לכל אדם בעיר). גם הכמרים העיזו לדרוש מהיהודים לבחור בנוצרי, אף שההגמון שלהם הכלימם באופן מכאיש ומחפיר, אבל אין רגש בושח לעברים נרצעים: „אהבתי את אדוני“. בקאלבשוב העיזו הנראף מישקיעוויטש „לדרוש“ מהיהודים לבחור בנוצרי, אף שאינו רוצה להכירם כל השנה, להראותם איזו מיבת הנאה ותקיפי הקהלות שקדו לעשות רצונו ביראת הכבוד ובכטול עצמם ובגינה בעמם. הפרנס „הנאוד“ יוסף רוזנפלד הקדיש עתו לדבר הטוב הזה ועמל לבגוד בעמו בהתלהבות. יפה היה לראות בהביאו את רועה הנשמות הרב „המאור הגדול“ דבי מייטלבוים בעגלה, לבחור בכרי ואחרי מסרו דעתו הניחו לשוב כרגלי, בשלא היה צריך לו עוד. ואתו עמל החסיד הכרסני הוולל וסובא, החי על חשבון אחרים, לזר לויפער, גם הוא צריך מאד לחנוף ל„אדונים“. עוד דבר על יחס רבותינו „הקדושים הנכבדים לעניני ישראל, שביחד עם הכמרים הקתולים השתדלו לגזול זכות היהודים בבחירה הזאת! הארמו"ר ר' ישכר בער מבלו לא פעם אחת גרם תקלה ונזק לכלל ישראל במעשיו המזוירים, המכוונים רק להרע לעמנו. פעם כקש הגאון רשכבה"ג ר"י שמלקיש, האב"ד בלבוב, להשתדל אצל הממשלה, שלא יוכיחו התלמידים היהודים לחלל שבת וי"ט ככה"ס התיכונים ובא הצדיק מבלו והפר מחשבתו הטובה. הגאון רשכבה"ג ר"ש שווארדון מברון רצה ליסד ח"י „ישורון“, להציל את היהדות מהתנונות וכליון ובא הצדיק מבלו והפר מחשבתו. בקשי הציונים להושיב יהודים בא"י ולהחיות את תקות עמנו וארצנו השוממה ובא הצדיק מבלו והחרימם. יסרו כע"ב בקראקא ביי"ס תיכוני, למען הצל בני ישראל מהתבולל בגוים ובא הצדיק מבלו והתחבר אל הפושעים הסוציאליים להפריע מעשיהם. בקשו היהודים במחוזות זולקיעונו — בלו — ראואו לבחור ביהודי להיות בא-כחם בפרלמנט

ובא הצדיק מבלו וגור לחדול מזה לטובת שונאי ישראל והצדיק הזה כמו מושבע ועומד הוא לעמוד לשמן לכל דבר טוב הנעשה בתוך היהודים ותחב חממו גם לבחירה הלזו ושלה שליח מיוחד את ר' הירש שו"ב מרישא ומכתבים בידו באזהרה לגזור על הכוחרים בשמו לבחור כנכרי ולא ביהודי ד"ר לנדא. והפר את האחרות בישראל. גם הצדיק הפלאנטשי מלא אחרי ה"מצוה" הגדולה הזאת, לקפח זכות היהודים לטובת שונאיהם. זה מוכן. שונאי ישראל יודעים אל מי לפנות ברצותם להציר לישראל. אל הרה"צ ממשורמקוב או מהוסיאטין או מבויאן לא יפנו בדרישה כזאת, לקפח על ידם זכות היהודים. המצדיקים את מעשה הצדיק אימרים, כי היה מברח לעשות כן מפני שאדירי הפולנים הבטיחוהו, שלא ייסדו בית מדרש לרבנים כלכוכ. אבל מפשים גסים, נבערים וחסרי לב! דעו נא, כי מעולם לא חפצו כלל ליסד סמינר לרבנים כלכוכ וראו רצון הצדיק עשו זאת. סמינר למורים ייסדו והצדיק לא יוכל להפריעם מזה גם עתה. ראו מה כין ארמו"ר פקח וכין חכם ל... הרה"צ מדזיקוב הבטיח את גורסקי לעמוד לימינו וכאשר שמע, שהר"ר לנדא רוצה להכחך, משך ידו מזה ואמר לכל יהודי: פה עומד יהודי נגד נוצרי, בחרו אתם.

מ. המזרחי.

אל חברינו לדעה בארצות מערב ממלכת אוסטריא בכלל ובווין בפרט.

מסכה בלתי תלויה בהסתדרות לא נפתחה עוד בעיר הממלכה לשכת המזרחי לארצות מערב אוסטריא עד היום הזה. לכן נראה את עצמנו נאלצים לפי שעה ע"פ בקשת רבים מאחינו אלה, להרחיב את חוג עבודתנו גם על הארצות הנזכרות. ונודיע בזה, כי מורשנו בעיר הממלכה הוא הסופר הנכבד מר א. ב. ורנר. כתובתו היא A. B. Werner Cand. Iuris. Wien I. Landesgerichtsstrasse 20 ובל אחינו החרדים בארצות מערב הממלכה יוכלו לפי שעה לפנות אליו או ישר אלינו. נקוה כי בעוד זמן קצר נוכל להודיע ע"ד פתיחת לשכה כקוועה ל"המזרחי" בעד ארצות מערב אוסטריא בוינא. — גם נודיע את חברינו לדעה, כי לא ירע לבכם, כי נהנו כשנה הזאת אה השקל לתועד הארצי או המחוזי, כי סוף סוף אין בשנה הזאת שנת קינגרס. ואין כל נזק אם נהנו בשנה הזאת את שקליהם באמצעות הסתדרות אחרת, לזכות הבחירה נחוי רק לשלם את השקל שתי שנים רצופות, יהי באמצעות מי שיהיה. — אולם על חברינו לדעה בכל מקום שהם החוכה להתעמל לרכוש להמזרחי עוד במשך השנה הזאת את היהודים האדוקים, אשר יעמדו עוד מנגד להתנועה הציונית ולקחת מהם השקלים. ונקוה כי יעלה הדבר בידיכם באמצעות העמולה תכופה. בכקשה מכם עוד הפעם, כי חברים לדעה במקומות שאין לנו עוד אנודות או מורשים, יפנו אלינו וידרשו שוכרות לגכות שקלים וקוה"ק להעמולה.

לשכת המזרחי

לארצות גליציה ובוקבינה בקולומיא.
הכתבת: Osias Fadenhecht Kolomea.

מועד מרכז השחר לחבריו.

פונים אנחנו לחברים הנכבדים, אשר השתתפו בוועידתנו ודברו בהתלהבות ובהבטחות לעתיד, כשאלה, אם נכונים הם מהיום למלא חובותיהם להסתדרות. — בעד הפרטי-בל של הקונפנרנציה, המכיל ענינים חשובים, לא שדח איש כסף. למרות הדפסתו, שעלתה לנו כדמים מרובים מוכרים אנחנו אותו במחיר מצער (20 הלר, מראש). החברים לא שמו עד כה לב'להמוך בעתון היחידי של הכחורים ולאפשר את הופעתו. בדאי הוא הירחון, שהבחורים יתענינו אותו יותר. בהירחון ישתתפו טובי כחות סופרינו. מחירו נמוך 2.40 K. לשנה. — את החברים מהגלילות מבקשים אנחנו, כי ישלחו את כל הכסף הנקבץ וגם להשתדל להרכות את סכום ההכנסות, אשר דלים הם. הועדים והחברים מתבקשים להודיע כמה פרוטיקולים

לשלח. מודיעים אנחנו כי אצלנו אפשר להשיג תקנות השולח בחר אחד יקבלן חפשי.

בכל עניני המפלגה לפנות אל הנשיא:

Dawid Geldzähler, für C. K. Tarnów (Glx.)
בפי החלטה ועד המרכז של הסתדרות "השחר" במרנוב נקבע כלכוכ ועד גליל, שיקוף את הערים סביב לכוכ ופרמיסלא. החברים מן הנפות ההן יואילו לפנות ככל עניני המפלגה: תקנות, בלוקים, ספרים בשעורים וכו' אל ראש הועד Isr. Hahn Lwów Bożnicza 9

אל דעת הקהל.

בהמצפה גליון כ"ו ש"ז כתב האדון המלצר מק"ק רָהֶשְׁטֵין מאמר נגד חברתנו בכלל ונגד מר מיגר כפרט בדבות שוא ומרמה. הוא יצא בחרף לקראתנו ואנחנו החרשנו לפי דעה חכמינו ז"ל באל הען... כי מכעטים אנחנו ללחום בפבליציסטיקא את הרהיט מרהיטין לפי אופנו, בסננונו, ובאמצעיו הרחוקים מאתנו. יקר וחביב לנו כבוד ההגרים בפרקמטיאות של ארץ חמדנהנו. ואנחנו לא יסדנו את חברתנו על בסיס ה"געשעפט", כי אין בנו בחינת האכזריות של הקפמליסטיב, אגואיסטים ומנופוליסטים ושאר מיני לסמים. מנמתנו היא להרים המסחר, העבודה והמלאכה בא"י. ומהדר"י הזה, אשר סללנו לנו, לא נטה ימין ושמאל, גם לא נענה להלוחטים בנו. כי אין רוח הכריות נוחה מדיבות מהחרים כגעשעפט, והחכמים ידונו לפי חות דעת המלכה בלאנקא כדיספטיציא של היינע: ובגלל זה לא נשיב להאדון המלצר אף דבר וחצי דבר.

אך לפני קוראי המצפה באנו להודיע, כי בוער החברים לחברת מסחר פלשהינה, גמרו השותפים הגלויים ואינם גלויים, לצות את העורך דין שלנו ד"ר רייס, כי יתבע את האדון מלצר לפני בוררים בהסתדרותנו להבריע בינינו. ואם יסרכ לשמוע, נבא בפלילים את נכר אלים הלוה, להסיר מעלינו עקשות פה ולוזה שפתים. ואת תוצאות הרכרים נודיע בעתן כ"המצפה".

כשם "פלשהינה" חברת מסחר בלכוכ.

דוד צבי נמר.

מכתבים מצרי המדינה.

קראקא. מי מלל לנו לפני ששה חדשים בערך, כי הועד של החכרה "יסוד בית ספר עברי" בעירנו, אשר הנפתי עליו אז בקרת קשה, יקים בפרק קצר כזה את בית הספר על מכונו ובקרוי יפתח. כנראה לא ישב הועד הפעם כחכוכ ידים, כ"א עמל בהשוקה עזה להוציא את החפץ אל הפועל. ואמנם לכונן בית ספר כזה דרוש באמת עטל ויגיעה רכה וזהירות יתרה והתבוננות מדויקה, שלא יוכל איש למצוא בו כל עלה יבל תואנה להתגולל עליו גם בפרטים היותר פחותים ונקלים. ובטוחים אנחנו, כי הועד הוציא מהחת ידו דבר מקיבל ומתיקן ולא יהיה שום פתחון-פה לאינו מפלגה. והודה יאתה להועד, אשר השתדלו לקבל את הרה"ח ד"ר. יוסף זליגר למשגיח בכית הזה. השנחתו היה ערובה נאמנה בעד הפרחתו וקיומו ובצדק נוכל לקווה, כי האמונה הטהורה תכה שרש בלכות התלמידים והעשה פרי לימים יבואו. והבנים יחיו זרע על פני האדמה אשר יהיה לכבוד ולתפארת לבית ישראל. גדולים מעשי החניך! אמון פדנוג אחד חכם ומחיר כמלאכתו יביא טובה הרבה לדור אחרון. אמן חכם כזה היא הדקטר זליגר, הנוטע עקרי אמונה צרופה על תלמי לב החניכים.

יוסף דרעזנדער.

קראקא. בישיבת מועצה העיר האחרונה נדון ע"ד ענין רב הערך לקהלתנו. המגיסטרט גמר למכור לקהלתנו קרקע גדול לבנות עליו בתי הצבור. רבים מיועצי העיר התנגדו למקח באמרם, כי הויל המגיסטרט ליהודים את המחיר. משנה ראש הקהלה יועץ העיר ד"ר רפאל לנדא המליץ על הקהלה ובאר את מטרת המקח. הנהגת הקהלה רוצה לבנות על הקרקע הזה

בית ללכות הקהל ולמושכ בי"ד של הרבנים וללשכת המטריקל וגם בית חולים לילדים יהודים, שמוכן בידה סך מאה ועשרה אלפי כתר להכלית זאת והבניה נשמטת מאין מקום מוכשר. הבנינים האלה נחוצים לקהלה מאד. על הקרקע יבנה גם בית המחוי לילדי ביה"ס. הדובר האר את עניות היהודים בעיר כמו שהיא ואת הצרך שיש להם בכל מוסד ומוסד מאלה. וכיחוד מחכים היהודים לבנין בי"ח למחלות ילדים המתדבקות בכליון עינים. לכן חובה על מועצת העיר למכור בעין טובה לקהלה את הקרקע. המועצה החליטה כן והמקח יגמר. עתה נחוי שתמהר הנהגת הקהלה בכנין הכתים לתועלת לצבור היהודי. נ.

רישא. מתוצאת הבחירה, שהיתה לפני שבועים במחוז מיעליץ, יצא לראות, כי הקרופציה והאנומיציה המכוערת מצד ארגוני הממשלה בתקפן עומדות. כמו עד כה בטרם נכנסו באי-כח אמתיים אל מועצת הממלכה, התנהגו אלה העומרים על צד קנאי הפולנים. בידם התקיפה, לא הועילו צעקות באי-כח העם על הכפיה והאונם השולטים בגליציה בשעת הבחירות. כמאז בן עתה עושים ארגוני הממשלה בהסכם את ראשי-הקהל ופרופינטורים וראשי-האזרחים בחשאי אנומיציה בעד הקנדיטט, שהתמנה מאת קנאי הפולנים ובכל מיני רפרסיות ותאמצו שהקנדיטט של האופוזיציה לא ישיג רוב דעות. במיעליץ היו הכוחרים מוכרחים לבוא אל בית מועצת-העיר, לקבל את הפתקאות אף שעפ"י חוק צריכה הנהגת העיר לשלחן אל הכוחרים לביהם שלושה ימים לפני הבחירה. בעיר הזאת גזרו האנשים "העושים" בחירות, שעל הכוחרים לבוא אל חדר מועצת-העיר כדי שיתנו להם את הפתקאות עם החותם של גורסקי, הקנדיטט של ה"רארא נארודובא". האדבוקט איזנברג הריץ מלגרמה אל נציב-המדינה על האנומיציה המכוערת הלזו, שנעשה בפרהסיא בחדר מועצת-העיר; אבל לא הועילה כלום, ורק אחרי שהריץ מלגרמה אל ראש-המיניסטרוים בעק, רק אז — יום אחד לפני הבחירה — נשלחו פתקאות אל בוחרים רבים. וגם אז היה חותם גורסקי על הפתקאות. הפוליציה במיעליץ קרעה מחוצות העיר את המודעות של הקנדיטט האופוזיציוני, וראש האזרחים הפיץ שמועות בעיר, כי הקנדיטט של כת האופוזיציה ותרו על הקנדיטטורה שלהם. באמצעים מגונים כאלה השתמשו ראשי-הקהל, הפרופינטורים, ראשי-האזרחים וכו' להשיג כאלמות מן הכוחרים את פתקאותיהם וסוף כל סוף "נבחר" גורסקי, ועל היהודי ד"ר לנדא נפלו פחות דעות מאשר לרה"ג שמעלקס בשנה שעברה. — לנו היהודים תורה הבחירה הלזו דבר אחד, כי הקרופציה והרפרסיה בתקפן עומדות, ואלה האנשים "העושים" בחירות לא יפחדו מן הפרלמנט הנכחי, שבאי-כחם של עמי אוסטריא. נבחרו על יסוד בחירות כלליות, שוות, חשאיות וישרות. ובשביל מה יפחדו? הלא בפרלמנט ימצאו מגינים רבים, ילא יתנו לענוש אותם בעד ההנהגותם נגד החוק ונגד האנושות המוסרית. מן הבחירה הלזו יכולים אנו להוציא את המסקנה, כי דוב הצירים בפרלמנט מביטים על "עשית-בחירות" מסוג כזה כעל דבר הכרחי, ולא עוד אלא כעל דבר טוב וישר. ופה מבצעת השאלה כמו מאליה: האם יש לנו היהודים מה לקוות מפרלמנט כזה המביש על הפרת החקים כגלוי כעל דבר מותר? ליהודי גליציה תהיה הבחירה הלזו תורה אל הבחירות הכאות, אם רק לא ישכחו זאת ויהיה שמור היטב בזכרונום...

מכתב מסוריא.

אדם צובא. (אלעפא). הרבה סבלנו פה זה כעשר שנים מהעדר חכם-באשי בקהלתנו מאושר מאת הממשלה. מיום ליום ירד כבוד העדה פלאים. הכל הנהגל בלי סדר וכלי משטר, עד אשר נתעוררו אחדים מכני העדה ונטלו על עצמם לעורר את אנשי העיר על זה ולהודיעם את ההפרש בין קהלה העומדת כצאן בלי רועה ובין קהלה, אשר יש אלוף הגון מבין ומסדר כראשה. רבים מראשי העדה לא אבו

שהמניסטר צוה להצמיח את היהודים. ד"ר שטרנאובר שאל את ראש הממשלה, אם יאות לפקוד על הד"ר גסמן, כי יחולל מפעולותיו בין יושבי בוקובינה, שישנו עד כה במח ואין מחיר. ציר קהלת היהודים מקולומיה ד"ר קוליסר לא אבה לחתום על האינטרפלציה.

יהודה ליב לור. ביום י' תמוז גוע בן עורר "המצפה" מר יהודה ליב לור, תלמיד הפוליטכניק, בשנת העשרים לימי חייו. הוא היה, כצעירים יהודים אחרים, קרבן השפחה בדרישת החכמה הקודמת לאלה לשמירת בריאותם. בוויין, ששם למד, חלה מחלה קשה ולא פסק מלמודו להתרפא ואף לא גלה לאבותיו, שלא לצערם. ובשובו כבר אחר המועד. אפס כל עצה, הרופאים נואשו ממנו. בחור חכם ונכון, טוב שכל ובעל כשרון ומרץ לכל מעשה ופעולה היה. נכון היה לעלות לא"י, ככלות ימי למודו, ולעזור בבנין ארצנו. מלבד כשרונו המצויין היה בעל מדות טובות. צנוע ונזח לבריות ודורש צדק ועזר לרבים מחבריו בעבודתם. והענף היפה הזה נקצץ, נכרתו כמה תקוות, אכזר עמל שנים רבות ולב אבות נשבר ונדכא. תנצב"ה.

יום מות הרצל. משנה לשנה מתרבה האבל על מות מנהיג הציונים הראשון. גם במקומות, אשר שמחו שם על מות הרצל, התחילו כבר לעשות אזכרות לנשמתו בהברה, כי אמנם אדם גדול היה. בלבו ובכמה ערים נעשו אספות ואזכרות בביה"כ. גם בערים בלזיות כמו למשל בזולסיב התפללו על נשמתו אחרי הקריאה (המכתבים), שנשלחו אלינו מכמה ערים על זה, לא נוכל לפרסם. עת היא שיבינו הקוראים, כי אי אפשר למלאות את הנדון במכתבים כאלה, ישצורה אחת לכלם, ולעשות אחד יוצא מן הכלל אי אפשר. §

הגמנויוב העברי של ד"ר יונג. בשנה הזאת למדו במחלקה א': תורה עם פירש"י, דקדוק שפיץ, דינים מקצור ש"ע וקורות בני ישראל. במחלקה ב': תורה עם פירש"י דקדוק, דינים, תהלים, גמרא פסחים וקורות ב"י. במחלקה ג' תורה עם פירש"י דקדוק, דינים, תרי עשר, גמרא שבת עם פירש"י, ותום וסוגיות בעין וקורות ב"י. במחלקה ד': תורה עם פירש"י, דקדוק, תהלים, ישעיה, ש"ע או"ח, גמ' חולין, ב"מ ומכות וקורות ב"י. — הרב ד"ר מאיר יונג מתעכב עתה בסקאלע אצל סמרי להתרפאות. הצריך לו יפנה אליו שמה.

דהוהר מפני הגנבים. לפני ימים אחדים נסע יהוהי מחירוב לנורדק במסעו. בדרך נלוה אליו יהודי לכוש בגדי אירפה ורצה לבררהו כמקץ שבט. היהודי לא רצה להריח. אח"כ הוציא הזר בכנסו קטן ואמר: הריח נא לזה, כי טוב הוא. כאשר נפתח לו היהודי נפל מעל הספסל ותרדמה נפלה עליו והנוכל גנב מניו ארבעים כתר ונעלם. הישן הובא אל בית החולים בפרמיסלא ושם ישן עוד שני ימים וליילה אחר. מ. מ.

אספת רביים. ביום ה' בלק נתוערו יחד גדולי הארמוריים מפולין בחול בעיר וויצבורג, ויטכסו עצות ברברים העומדים ברומו של עולם היהדות. גם ברבר האספה הכללית העתידה להיות בווארשא המתקו סוד, פרטי הענינים לא נתנו לגלות עדיין. נפלא הרבר כי בה בעת אשר גדולי רבני רוסיה הכריזו רבה על דבר האספות, ולכל פעולה ממשית עדיין לא באו, כבר עלה בידם של גדולי רבני פולין להמתיק סדרם כלי שום גבני כרוז. (הקול).

רצח יהודי. מדיעים אותנו: בכפר רונוב אצל סניאטיין נכנס היהודי גולדנשל, אב לשמונה ילדים, לחנות של יהודי וקבל שם את חוכו ל"ב כסף. ובחנות עמד עלם רותני בן י"ח שנה וראה שקבל היהודי את הכסף. העלם הלך אחריו ובהיותם בשדה הוציא סכין ודקר בו את היהודי לבו כספו. הנרקר הספיק עוד ללכת אל ביתו כחמישים פסיעות ודמו שותת ובבאו נפל על מנתו ומת. הרוצח נמלט לפלקאו ועבר שם שמונה ימים ואח"כ נתפש ונמסר למשפט.

חנינה. כל הנשפטים על דבר הפוגרום הקיובו הונגו כסליחה. עד כמה הרשות הוא ממה כלפי חסד, נראה מזה, אשר בעוד שבית המשפט הקיובי דשתדל לרשיג בעד הנשפטים מקצת חנינה, שלא למצות את כל עומק הדין; כבר חונגו המה בסליחה גמורה (הקול).

זכיות מבחלה. כי קודם המרידה היה גורלם ביד רצון יחיד ואפשר היה לקוות, כי הרצון האחד ישתנה, ועתה גם הממשלה אינה יכולה להטיב ליהודים, כי רוב צירי הרומא הוא נגדם. ובכל זאת רוצה הממשלה לנסות, כאשר אך תשוב המנוחה בארץ, לנשת אל פתרון שאלת היהודים בחסד ובצדק. עקר ביאתו של ולפזון דרוסיה היה כבאר לממשלה את ממת הציונות. כי דבת שוא הובאה אליה שהפוגרומה הציונית היא רק מסוה לתעמולה לאומית ברוסיה עצמה ואין רצון הממשלה להוסיף על יושבי רוסיה עוד עם אחר ועוד סכסוך לאומי אחר, ע"כ אסרה את פעולות הציונים וכל מעשיהם במלו ושבתו. ולפזון באר לממשלה, כי כל עקרה של התנועה הציונית הוא רק להשיג ליהודים מקלט בטוח בפלשתינה ולזה משמשים כל מוסדי הציונים. סמוליסין נתן הסכמתו לציונות מהורה כזאת ועתה יבטלו כל הנזירות שנגזרו עליה. היהודים מקוים, כי גם מצב היהודים בכלל יוטב מעתה אחרי שנוכחה הממשלה, כי אין היהודים בכלל חורשים רעה עליה. ולפזון בר גם את עוזרו של סמוליסין מאקרו, שהוא ראש כד הפוליציה ברוסיה. גם כה, מלבד את המניסטר לעניני החוץ איסולספי, גם את ציר רוסיה כמורקיא, ששהה בממרה בפטרבורג. ענין הבקור הזה, שכמובן אין לפרסמו, הוא רב התוצאות להישוב החדש של יהודים בא"י, כי הרבה תלוי דבר הישוב מהפוליטיקה הרוסית בארצות המזרח. אבל דומה, שלא תניח רוסיה מכשולים על דרך הישוב היהודי, כי העומדים בראש הפוליטיקה הרוסית יבינו, כי רק טוב לרוסיה, שיהיה ישוב יהודי גדול בא"י וישיגו איזו זכיות של אוטונומיה במרם תירש אשכנז את כל אזיז המערבית, ואשכנז לומשת עיניה לפלשתינה זה כמה ומהתאחזות אשכנז שם יגיע נזק עצום לרוסיה, דמקוה עוד לנחול את סרן הזהב.

עזרה ליהודי גליציה. ברין והחשבון, שהוציאה החברה הווינית לעזרת היהודים סובלי מחסור בגליציה. נאמר, כי הח' שמה לב להרים את המצב התרבותי של יהודי גליציה ולחסור ולדרוש כאיזה אופן לעשות זאת. פלא הוא, כי אחרי שנות נסיון, שעברו על החברה כפעולותיה בגליציה הניעה לנמדת המצב, שעמרו עליה העוזרים הראשונים האליאנץ' ובארון הירש, אף שיכלה כבר להוכח, כי לא השכלה חסרה בגליציה, כי אם עבודה. — לעמת זאת טובה ההצעה, שהציעה הח' לאסוף את פקירי כל החברות העוסקות בעזרת גליציה ככל הנסינות של כל חברה וחברה ולעשות בעצה אחת.

גנבת נפשות. כבר הודענו ע"ד גנבת הנערה היהודית הקטנה מכפר אצל פרמיסלא, הנמצאה עתה במזר של הנזירות הפוליציאניות בקרקא. בית הדין במשצייסק שלח פקודה, בהשתדלות הד"ר רפאל לנדא, אל כל בתי הדין כמדינה, להוציא את הנערה אף ביד חזקה מתוך המזר ולמסרה אכ אבותיה. הד"ר לנדא פנה עפ"י זה אל הפוליציה בקרקא בבקשה להוציאה. הפוליציה מאנה לעשות כן בלי כל מתן מעם לרבר. אח"כ פנה הד"ר לנדא אל ביה"ד המחוזי בקרקא. וגם הוא מאן להוציאה, אלא מסר את הכתבים אל ביה"ד לאפוטרופוסות. כפי הנראה למען הוציא את הנערה מרשות אבותיה ולהעמיד לה אפוטרופוס נוצרי. הד"ר לנדא פנה אל ראש ביה"ד הגדול למדינה בקרקא לקבול על עות הדין הזה. — וצירי היהודים בבית מועצת הממלכה עודם מחשים, בקרוב ישובו אל ארצם ונחוץ מאד, שהבחורים ידרשו מהם דין וחשבון על ההתרשלות הזאת.

האנטישמיות בבוקובינה. שנאת היהודים מתגברת בבוקובינה עמב האנטיציה הרבה של צוררינו בוויין. כבר נוסדו שם ככל עיר וכפר חכרות אנטישמיות בין האשכנזים והרומנים וכלן עומדות תחת חסות ד"ר גסמן, שעלה לגדולה והוא עתה מניסטר לעבודה וכרשת. ובוה משתמשים צוררינו להשיא את העם, כי בשם הממשלה הם עושים מה שעושים. על זאת הכנים הד"ר שטרנאובר וחבריו אינטרפלציה אל ראש הממשלה כארון כעק והתאוננו, כי שליחי האנטישמיים בבוקובינה מתמרים בתור שליחי המניסטריום והם מאימים על העם ועל הפקידים לעשות רצונם. עתוניהם מכאים חמת פתנים משממה וכזיונות נגד היהודים וגם הסתות להתקוממות על היהודים. היהודים שרויים בפקר, כי העם מאמין,

שמוע ונתחלקו הרעות ופרצה מחלקת עד שמוף סוף מצאנו און קשבת לדברינו ועדת ארם צוכא זכהה לראש ולמנהיג, לאמר חכם-באשי מאשר מאת הממשלה. אחרי וכוחים וכסמוכים הרבה הכרעה הכף לצד האחד והסבימו להביא חכם-באשי מחו"ל, אשר ידע ההלכות הזמן ומה העה דורשת ממנו ובחרו בהרב הגדול רם המעלה ר' חזקיה שבתאי הי"ו לראש הרבנים בארצנו. החכם הנכבד הזה הוא מלומד מעודו במשרה הזאת. הוא יליד ירושלים ושמש שתי שנים בכהר הרבנות במירפולי של מערב וכל עדת ישראל היתה שבעת רצון מהנהגתו. הוא גבה-הקומה, בעל הדרת פנים נפלאה ומראהו מפיך כח הרוח והתבונה, חכמתו תאיר פניו. הוא מדבר בשלש לשונות: ערבית, טורקית ופדרית. הוא נזח לבריות ומבין רוח הזמן. כל בני עדתנו ששים ושמים בביאתו לארצנו. — זה שנה ומחצה אשר סבלנו מהיוקר, ששלט בארצנו, שער כל צרכי האדם עלה מיום ליום. בתרף הזה שלח ה' גשמי ברכה וקוה קוינו, שתהיה שנה טובה ומחיר המזון יוול והנה קדמתנו מכת הארבה, ששלטה פה כעשרה ימים. כנן ערן היתה הארץ ואחריו נשארה אדמה יבשה אין כל, לא השאיר לנו כר ידק בעץ ועשב השדה. אבל ת"ל, כי החמה והשעורה כבר היו יבשות בעת ההיא ולא יבול לגעת בהן לרעה. לולא זאת כי אז נכרה אכל מפינו. אבל הפחד לא סר, כי זרע הארבה נשאר בארץ ומי יודע אם לא יתפשט גם בשנה הבאה. כבר התפללו לה' שיסיר מעלינו את המכה הזאת.

עזרא חיים מרמשק

מקורב ומרחוק.

שוונת. בבורפסט חוקרה הפוליציה על מעשי השלחנים הנוכלים, המסיתים אנשים שאינם כקאים לעשות עסקי ברוא ונוזלים בזה הון רב מירי הפתאים. גם ממון יהודי הרבה מאד יורד בדרך הזה למטיון, אבל הנזקים שמים ידם לפיהם ושותקים מתוך בושה. עתה היו הנזקים פקידים אשכנזים והם לא שתקו. — בטכרים בפרס נצחו המורדים ושירי המלך נהרפו מפניהם. כתיהראן עיר הממלכה בקשו לשלוח יד ביועצי המלך הרוסים ע"י כמבות. — בבומכאי כהורו עשו י"ד אלפי פועלים שביתה. אם מנהג אירפה זה קבלו גם היהודים מהרה. — בפראג היה בשבוע שעבר סגנרם של צירי כל העמים הסלבים, להועץ כמה לחזק את האחוה בין העמים הרבים מהגזע הסלבי. החלם, כי יש לתת לכל עם סכבי להתפתח ברשות עצמו ע"פ תרבותו האומית ולהתחבר לכל דבר כללי. הרותנים שדחו כתב תלונה, כי לא הכירם הסגנרם כעם בפני עצמו רק חשכם כרוסים. — בשטף מיס, שהיה כמקאט באוויא הקטנה נטבעו כשני אלפי נפש אדם. — סערות עצומות שלטו בשבוע הזה ברוסיה הפנימית. — בעיר הקטנה גריצה באיטליא יש לנזירות מתוליות, ישגלו מצרפת, בית אסף ילדים אסופים. מן קמ"ד ילדים, שהיו שם, מתו בשנה הזאת קמ"ג ברעב, כי הנזירות לא נתנו להם לאכול. — חבל יונים במקרון פשטו על הכפר ריברוי והרגו כ"ה בולגרים והציתו את הכפר באש. — ממשלת שכדים שלחה חבל תרים לארץ מיט, לחפש אחרי התיר השברי סווען העדין, שהלך כשנה שעברה לתור את הארץ ההיא ועקבותיו לא נודעו, זה כמה חרשים שלא נשמע ממנו רבר. — שמש הנחלים בגליציה גרם נזק רב מאד כשרה. בכפר אצל סאיכוש נשמף כפר שתאום ועשרים נפש אדם נטבעו.

*

בקור ולפזון בפטרבורג. נשיא ההסתדרות הציונית נגע בשיחתו עם ראש ממשלת רוסיה גם במצב הכללי של יהודי רוסיה. מר ולפזון נוכח, כי גם הממשלה יודעת, כי מצב היהודים ברוסיה גרוע עתה מאד היה לפני המרידה וזה משני מעמים: ראשית, לא הביאה המרידה ליהודים שום תועלת, כי אם הפסד, בעוד שלכל יושבי רוסיה נעשו איזו הנחות לא הוקל העול מעד היהודים במאומה והנגוד שבין מצבם ובין מצב האזרחים גדול עתה מאשר היה. ושנית, קמנה עתה גם תקות היהודים להשיג

טמינת סיה. בז' תמוז הובדו ביחסינוסלב לקברות גליונות הספרי-תורות. שנתחללו בשנת הפרעות 1905. ההלוייה נעשתה כפומבי גדול, כארבעים אלף איש נהרו אל ביה"ק. הרב גור תענית באותו יום על כל אנשי העיר. כל החניות נסגרו; לאחר גמר התפלה והסליחות, שנקבעו לאותו יום חללה ההלוייה. כבואם לבית הכנסת של החיכים. מקום שם נתחללו ונקרעו הספרי-תורות ונהרגו י"ב יהודים. עשו אזכרה לנשמות ההרוגים, ובכואם למקום הקבר, שהוקצע סמוך לקבר של ההרוגים. נעשה הספר להרוגים, וכל העם געו בכבי.

צרות היהודים ברומיניא. המומחה לחימיה ד"ר סומליאנו הממונה מאת הממשלה הרומנית על כחנית המזונות כפר ביאסי פ"ח בתי מזיגה של יהודים ובכלם מצא לפי דבריו, כי המשקים מהולים ומזיקים לבריאות ושפך את כלם החוצה. המזוגים כתבו נגדו כלם סובלנא אל המניסטר, להוכיח. כי הכחניה היתה כחנית שטר בכונה להזיק רק להם, כי אי אפשר שכל המשקים של היהודים היו מזיקים לבריאות, בעוד שכתי מזיגה של נוצרים לא כפר כלל. ד"ר סומליאנו הזמין את כל פ"ח המזוגים לדין על פגעים בכבודו. ועתוני הצוררים עשו מהמקרה הזה ממעמים לעם והוכיחו להם, כי היהודים ממיתים את העם בסם המות. ע"ב הרומנים הולכים ומתמעמים והיהודים פרים ורבים. והעם מאמין ומתלהב בשנאה ליהודים ומכרך את הממשלה הטובה, שהצילה את העם מכף הרוצחים הזרים.

תקונים במושבות. ודי חנין ונס ציונה הן שתי מושבות קטנות קרובות ומסבילות אשה נוכח רעותה. אלא שאדמת כור הפרידה ביניהן עד כה, ותחצם לשנים. עתה תתאחדנה שתי המושבות ותהיי לאחת, על ידי רחוב ההולך ונבנה על אדמת הכור המפורדת. שמונה בתים ממיטה יק"א כרחוב החדש הזה, ותושיב בו את אלה הפועלים, שנאתארו על יד מושבתנו, ואשר אין ידם משנת לבנות להם בית על חשבון עצמם, כיחוד יכרו את הפועלים שנאחו על ידי הועד האודיסאי. וגם להאברים הישנים ממיטה יק"א לא כמדה פחותה. הארון פראנק, פקידה של יק"א. אסף את כל האברים שעקרו ברמייהם — והם רוב אכרי המושבה — ויבקשם לערוך איש איש את תכניתו וחשבונו מה חפץ הוא לעשות באדמתו העקורה. וכמה כסף הוא צריך להוציא חפצו אל הפועל, ולכד כסף העמירה שקבלו מהסינדיקאט. ויחלו כבר לנטוע את אדמתם העקורה, הכטיח להפריש להם עד חמישים אלף פראנק למוכתם וכמוכן כל בני המושבה שמחים ומרוצים מאד לשני המקרים הטובים האלה, שמחים הם בחלקם, ומרבים להודות ליק"א ולפקידה.

התגלות חרשה. הכתבת הארמית היותר עתימה נמצאה עתה כאחד הכפרים בסוריא. תבן הכתבת הוא ספור איך ניצול מלך לכיש מן המצור. ששם עליו בן הרד בן חזאל וחילו (800 שנה לפני הספירה הנהוגה אזלם, ראה מלכים ב' ג' כ"ה).

אספת רבנים בפולן. בעיר סוקולוב בפולן הרומית היתה אספת כל הרבנים מפלך שרליץ. המו"מ נמשך שני ימים ונתקבלו החלטות להשגיח על החרדים, לבקש מאת הממשלה לתת ליהודים נצבא ובכתי האסורים מזונות כשרים ולא יפריעו מהתנהג ע"פ דתם. להשתדל שיהיה בח ביד הרבנים לענוש את הרמאים המכשילים יהודים במאכלות אסורים או באיזה רבר עבירה או בפרצת הדת ובזיון תורה. גם לדרוש מהממשלה שפרושין וגמין הנעשים ע"י רבנים יעמדו בתפסם כאילו נתאשרו ע"י הרשות. מלבד זה תקנו תקנות רבות להסיר מכשולים בעניני הדת, כמו בממחר תפילין פוזוות וס"ת.

ממציאים יהודים. בימים האלה הרבן לוח זכרון' בבית שנוולד לפני 77 שנה ממציא האוטו מביל זינפריד מרכום. כיום 18 ספטמבר 1881 נולד מרכום לאביו, שהיה פרנס בקהלת מלכין (בנסכיכות מסלנבורג-שורין). בארצו השלים את למודי המיכניס ויטישב בעיר האמבורג. בשנת 1848 קבל משרה כברלין אצל חברה אלקטריצית גדולה. בשנת 1852 הלך לזוין ויעבור בלברטרום של הפרופסור לורביק. בשנת 1860 החל לעבוד על חשבון עצמו ומציא המצאות שונות, שבעד אחת מהן כבדתו האקדמיה למדעים במדליה של זהב וכפרם

220 זהובים. בשנות השבעים המציא את מרכבת האוטומוביל, שזכה לפופולריות גדולה כתבל. — גם המציא את צנורות האוויר הפנימיים של בתי הרואר היה נ"ב יהודי ושמו יעקב סמורא, נולד 24 אוגוסט 1811 ומת 18 נובמבר 1844. הוא דמציא את הצנורות שכתתי הרואר בערים גדודות משתמשים בהם להעביר את המכתבים מקצה העיר האחד אל הקצה השני (ראַהר-פּאָסט). הוא נפל קרבן על מזבח המדעים, הואעסק בהמצאת אנית-קייטור חרשה, והמוכני הוציא במטעות סימור יותר מן המדה ויחנס הממציא וששה נפש עמו.

שרכן; בנד הלא חפשי הוא כבר מעבודת הצבא והוכל לעשות עמו שדוך טוב ואין טוב מזה שהצעת; הכלה... המחותן; אמנם בני חפשי מצבא, אבל הכלה אינה חפשיית מכני הצבא.

ארמון נבוכדנצר. זה שנים רבות חופרים בהתאמצות כח רב מאד ובחפר נפש בחרבות בכל רכתי, לגלות את ארמונות נבוכדנצר. אשר בהם ישב רודד עמים זה ומהם עלה ירושלימה כחיל כבד להרסה ולהגלות יושביה. ככל אשר יוסיפו אנשי חברת המזרח האשכנזית לחפור בשפודיהם כן יגלה לעינינו, כי אמנם גדול ונהדר היה הארמון וראוי הוא למושל בכפה ההוא. אנפו הדדומי נגלה כבר כמעט כלו. הארמון מוקף שתי חומות לבנים בצורות, יותר משבע מטר עָבָן. י"ב מטר וחצי הפרידו בין שתייהן. ולפני החומה ההיצונה היתה עוד חומה שלישית, שלש מטר וחצי עביה. על החומה הפנימית היו מגדלים רבים גבוהים, ארבעים מטר היה המרחק בין מגדל ומגדל. על ראשי המגדלים עמדו הצופים, להביט למרחקי הארץ וכבשר כל רגל הנגשת אל הארמון. כל לבנה ולבנה בחומות האלה חתומה בשם נבוכדנצר. גם בפנים העיר חפרו עד עמק מי באר. כמנן האדמה נמצאו שתי שכבות בתי מעון, זו למטה מזו. גבה כל שכבה כשתי מטר. תחתיהן נמצאה שכבה של חרבות הרוסות, שש מטר גבהה. ותחתיה שכבה של חרבות קימות. ככל שכבה נמצאו גם קברים. בין ארונות המתים נמצאות תבות חרס ובהן מתים יושבים, ברכיהם קפולות על הזידם, כמו שהיה המנהג גם במצרים בזמן קדמון מאד. בארונות המתים נמצאים סירים וספלים של חרס ועוד כלים שונים. יש בהם מצופים זכוכית לבנה (עמאיל) מצוידה ציורים יפים. גם נמצאה שם בית חרשת למעשה כדי זכוכית לבנה. בפני הנשים נמצאו נזמי זהב כאזניהם ומצעדות על שויהם. בארון אשה צעירה אחת נמצאו פניני-זכוכית הרבה ורכיד זהב עשוי ממזו כפתורים מעשי ידי אמן. בשכבה התחתונה נמצאו מתים רבים בלי ארונות וכנראה אדה היו הרונים. הפרופסור קולדיוואי מכיר בהם את הרוני ככל, שנהרגו ע"י חיל סנחריב מלך אשור, מאה שנה לפני נבוכדנצר.

ארגז מכתבים.

בדבר בתי ספר עברים. כל אלה ששלחו לנו מכתבים ע"ד ב"ס עברים והכחניות שנעשו והתוצאות הטובות ורשימות הנכאים ויאלו נא לדעת, כי אחרי שנוסד כבר בים כזה כמעט בכל עיר ועיר אין בזה כל חדוש ואין הענין שייך עוד לעתונים ואין למלאות גליון שבועי במכתבים כאלה. אלו הסתפקו עכ"פ בהורעה קצרה היה אפשר עוד למלאות חפצם, אבל כל אחד ואחד דורש לעשות רק אותו יוצא מהכלל ולהדפיס מכתבו ושלא להשמיט אף מלה אחת — זה דבר שאי אפשר בשום אופן. — מ. ד. בוויץ. מי שקשה לו להכין את המלים החדשות והרות בשפתנו ימחול לקנות ספר מלים עברי ומז' מלים זהות — יבול להיות אשכנזי — ויטרה לבקש בהם כל מלה קשה; אבל אין לדרוש מהעורך לכאר לו בארגז המכתבים את המלים הקשות ומכ"ש שאין לדרוש מהסופרים שלא להשתמש במלים, שאין הכל מבינים אותן. — לופטראווא. יותר ממה שהודענו איננו יודעים, דרשו נא שם. — מ. ג. ב. סבת אי-הרפסת איזה דבר אי אפשר לבאר פה. אדרסות מכל העולם אין אנו יודעים, לבעל המאמר "רי יוסף", אין לו ערך ספרותי. — אש"ף. אין מאמר כזה בשום מקום. — גמתיב-בל. הוא רמאי. מלון כזה תשיג אצל כל מו"ס. — פיינער. ערכית. — מ"כ-ג. הרועה להחרעם עלינו, שלא הדפסנו איזו כמז'ט או שלא ענינו ובדוכה, עליו לשים אל לנו, שלא בכדי להכעים את השולה נשנט הרבר, אלא המכתב אבד, א"כ אין תועלת בשאלות. בתוכחות ובזולזולים כדרך בני הערים הקטנות, אלא בשלוח שנית את הרבר. — רזנברג ברלין. מעשים כאלה יש לנו פה לרוב ואין צרך להביאם מברלין. — מ"ת בפי. העתון

היומי לבני הנעורים איננו עוד. — לרבים הרועים לקנות גליונות אחרים או להרפס כמז'ט או דבר קטן אחר, ישלחו נא את המחיר מ"ד א ש ואל ישאלו בתחלה שאלות ואל ישלחו פקודות ריקות בלי מחיר, כי לא נמלאן. יהי גותן הפקודה מי שיהיה. ולהרוץ מכתבים ולרשום חשבונות על דבר קטן נ"ב אין כדאי. על כל אדם להכין זאת מעצמו ומי שאינו מבין זאת, הוא גורם כעצמו שיפקפו ברגש ישירו ומפילא לא נוכל להאמין לו ולעשות רצונו בהקפח.

ציליא צינן	שמואל שנייד
מאורשים בח' תמוז תרס"ה	
דראָהאַרטשאַנאַ	סאַלאַטווינאַ
אברהם הערשער	לאה וויטטעלס
מאורשים בח' חמוז תרס"ה	
סקאלאַ	נדבורנאַ
רבקה פריעדמאן	לוי ריין
מאורשים	
ש. א. אויעלי	פאפוף

הנני מברך כחכה את ירדי הפרופ' שמואל שמעלקעס להולדת בנו כמז'ט. ש. מ. לור. הננו מכרכים את סר שמעון לאם לחתונתו. כיו"ל "המצפה". ממעמקי לבנו נכרך כמז'ט את סר שמעון לאם לחתונתו עם כת הג' סר אייניק ענגעלארד מפשע-וואַרסק. דוד גרינבערג ורעיתו. תול כמל ברכתי לרעי חביבי סר שמעון לאם לחתונתו. שלטה הכהן בערמראם, ליום כגילת ירדי הנעלה סר שמעון לאם מספבור הישנה הננו סכרכים אותו כמז'ט ומדבים חצי כתר לקרן הקימה. נתן נטע ענגעלבערג—סמבור. הננו מכרכים אתן חברנו לדעה הרה"ח ד"ר יוסף מנחם זינרייך לחתונתו. כן ציון שויכער, יוסף קאָרן וחיים געלער. הננו מברך מקירות לבי את אבותי היקרים כמז'ט לארום בהם מ' חנה לאה מרווואדוב עם סר אלעזר גאלדקלאנג. פייבל סאנדהויז—רישא. מרגשי לכבנו הננו מכרכים כמז'ט את רענו סר שמעון פישער מבוברקא יארוסו. יוסף כעער, מיכ' וואַהלאַטאַן. מעמקי לכבי אביע כמז'ט לרעי היקר סר שמעון פישער מבוברקא ככאו בקשר החתון עם מרת חי' רייש מסאָכאראי. יעקב ציענגלער. ברגשי יודות אכרך כמז'ט את ירדי סר מאיר רייך לחתונתו עם מ' ריצה דריטר מסקאלאַ. פייבל שמערנבערג — כומשאמש. ברוב חיכה ואהבה אנו מכרכים מקרב לבנו כמז'ט את חברנו סר מאיר רייך לחתונתו. ישראל כ"ץ, צבי אריה כימערמאן — כומשאמש. ברגשי אהבה נכרך את ירדי נפשנו סר מאיר רייך כמז'ט לחתונתו. האחים מנחם ואברהם הורוויץ — כומשאמש. ממעמקי לכבי אביע כמז'ט לרעי סר יעקב פאכיאן כמיטשין לארסו את מ' חנה פרנקל סטרינוב. יוסף זילברטן — ציסנא. הנני מברך את רעי סר שמעון מעלאך מנארליצע לחתונתו. צבי הירש פענצאק. הנני מברך את רעי סר שמעון מעלאך מנארליצע לחתונתו. חיים שפערלינג. מעמק לבי הנני מברך כמז'ט את מרת חיה לויא מלבוב לחתונתה עם סר פינחס רייך. מז'ט להוריה. אברהם שפירא — סומשאווא. הנני מברך את ירדי סר פינחס רייך ספאָדנורווע לחתונתו כמז'ט. וואַלף הירש פיייל — קראקא. צביה שמרייט וכניה ביפו ובמלומאן סברכים את סר יהודה קאָטאַרניק מדלטין לכאו ככרית הנשואין עם מ' רבקה דריטר סגראכאוויצע. מז'ט להוריהם. ברגשי גיל וששון אביע מעמק לבי כמז'ט לסר יהודה אבן-זהב לכאו ככרית האירוסין. משה איטבר — ראדיחוב. בהם לכב הנני מביע כמז'ט לרעי הנכבד סר יהודה נאלדשטיין מראדיחוב לארוסו. אייזיק גרינבערג — ניעדוועגנא. מעמק לבי אברך כמז'ט את ש"ב סר שמואל מושל מפה לארוסו. מאיר מושעל — דמברובא. אברך כמז'ט את רעי היקר סר שמואל מושעל מדמברובא לכאו ככרית הארוסין עם מ' בליטא צוקערבראד. פישעל רעכיש — ניעמירוב. ממעמקי לכבי אברך את רעי סר שמואל מושעל מדמברובא לארוסו. יהודה איינהאָרן — אשפיצין. מז'ט לירדי הנכבד המל"ג מ' שמואל מושעל לארוסו עם אחותי וכו"ט לאבותי היקרים. חיים יחיאל צוקברוד — סמניסלב.

החברה "מעני הישועה"

מטרת הח' להמוך בידי חולים עניים במקומות הרפואה. פעולה כבד החלה במקומות הרפואה הגדולים. כל יהודי אשר לו לב רגש, יבין את ערך המפעל ויעזור להוציאו אל הפעל. בזה נבקש מאת אחינו, הבאים אל מקומות הרפואה, שיקבלו על עצמם עבודת הקדש, להיות באי-כחנו בקנין הכסף שם ובחוקתו, למען יעשה החסד הזה בהיתר ולא באיסור, בכבוד ולא בביוון. שמות כל העושים והמעשים בזה יתפרסמו בדיון וחשוכן, שנוציא בסוף הקיץ. הרוצה להיות מורשה הח' יפנה אלינו על פי האדרסה:

Tow. »Majne Hajschioh«, Kraków ul. Dietlowska 63.

שלום אהרן ראזענטהאל

בעל רסטאורציה בלבוב רחוב קאזימירזי מתכבד להודיע את כל מכיריו ומכריו הנכבדים, כי בראש חודש יוני פתח בית-מלון נהדר מאד ורסטאורציה ברחוב הקצבים מספר 13. שניהם ערוכים בכל מכשירי בתי המלון המפוארים ובתי המרוח הגדולים ובכל זאת הכל כזול גדול. הסוחר היהודי ההגון מוצא את עצמו אצלי כמו בביתו בחוג מכירים הנונים. המאכלים נעשים בהכשר גדול וערכים לחיך היהודי הנאמן. בית המלון פתוח ונסי מחלאת העיר הגדולה, ע"כ בית מלוני הוא כמרכז ליהודים צנועים וישרים.

לוהאטשעוויטץ

הנני מודיע בשער בה רבים, כי הכינותי פה

בית מוזי

בהכשר גמור תחת השגחת כבוד הרה"ג הספורס ד"ר מאיר יונג אכד"ק אוני. בראד וגם זולתו רבנים גדולי הדור שליט"א מחזיקים בידי ויהנו עדיהם. ואתאמץ בעזה"י להפיק רצון כל המכבדים אותי לכוא אל ביתי.

הק' יצחק אייזיק

בהרה"ג הצ' מהר"פ זצוק"ל.

Is. Singer, Restaurateur Bad Luhatschowitz (Mähren).

מיניע בעריהממע פראקטישע

טשאלענט-אפען

זאלען אין קיין שום יודישע פאמיליע זישט פעלהלען. ערשטע אין דער וועלט, אויס מאסיווען שלאסערבלעך, נאראנשירט 20 יאהר האלמבאר איינגעפיהרט ביי הינדערטער רבנים וצדיקים מיט א ביסל האלצקיהילען פרייטאג געהייצט האלמען ווי היץ ביו מוש"ק. אהן רעהרען, אהן א קוימער, קענען איבעראל שטעהן. געגען פיער געפאהר זיכער געזיגט, מיט פערשלוס איבעראל עם אוי קיין שום חשש איסור, בהכשר גדול מנאנוי גאליציען, אונגארן ורומעניען. מויווענרע פרויוואט-דאנקשרייבען. פרייו: 1 אפען פאר 4 טעפף פער 3 ליטער, 2 פאר בשר, 2 פאר חלב (סעפעראמע אבשילונגען) 11 קראנען; דעטא פער 4 ליטער 12 קר; 1 אפען פאר 6 טעפף ער 2 1/2 ליטער, 2 פאר חלב, 4 פאר בשם 1 קר. דעטא פער 3 ליטער 13 קר. — פאר 3 1/2 ליטער 15 קר, פער 4 ליטער 18 קר. — צו ערען אפען א געדורקטע געברויכטאנצויגע. — געגען אנגאבע, רעפט פער פאסטאנאנאהמע

Jos. Perlberger, Oefen-Fabrikant Myślenice, (Galizien).

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71.

רעיווע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען לאטשען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט די מארקע „שרייבענדער ענגעל“ זאממט 10 פלאטשען נור 36 פלארין. ניעמאנד זאל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פערוויסען.

פריווקראנטע עט הויפטפערצייכניססע אויף פער-לאנגען גראמאס אונד פראנקא.

שנת החבצלת

זקן העתונים העברים שבכל העולם יול בירושלים זה שלשים ושמונה שנה מופיע עתה בשנים רבים לטובה שרש פעמים בשבוע

החבצלת מגינה על כל היקר והקדוש לישראל. **החבצלת** מביאה מאמרים חשובים בכל הנוגע לישראל וליהדות בא"י ובחו"ל. **החבצלת** מביאה מאמרים כלליים מעולם המדינה ועל דבר כל שאלות הזמן. **החבצלת** הבאנה כל החרשות הנקרה בירושלים ובשאר ערי ארץ ישראל והמושבות, על פי המקורות היתר נאמנים והיתר מהירים עפ"י סיפורים קבועים.

החבצלת הנהו עתון פופולארי בעד העם ומלא ענין בעד הקורא הפשוט. **החבצלת** מביאה מאמרי מדע ובקרה, שירים ופילימונים, המונות וספרים מסע, ציורים וספורים מקוריים ומתרגמים כתובים בסגנון קל ומושך לבבות בידי סופרים מומחים ומפרסמים איש איש במקצוע שלו.

החבצלת הוא האורגן היתר טוב למודעה, ביחוד לאלה העומדים בקשר מסחרי עם ארץ ישראל ויהר ארצות המזרח, סוכנים יבוקשו!

הנאי החתימה: לשנה 15 כתרם, לחצי שנה 8 כתרם.

האדריסה:

Redaction »HABAZELETH« Jerusalem Palestine.

לעמבערגער

„יודישער פאלקס-הארענדער“

(פיערצעהנטער יאהרנאנג)

רעדיגירט פון גרשם באדער

איז אין ערשיגען בעגריפען און ענטהאלט ליטערארישע ארכיווען פון: ש. י. אייכנער, י. ל. ברוכאוויטש, יעקב נאָרדין, מ. וואנדער-ווילר, יהואש, ל. יפה, מאקס נאָרדין, י. סלאָנימ, ראובן סאַהן, ש. פֿרוג, י. פֿערנשטאָף, י. ל. פֿרין, ד. קלינגהאָפֿער, פ. מ. ראַסקין, אכרהם רייזען, דער רעדאקטער פונ'ם קאלענדער האָט אָנגעשריבען אַר-טיקלען איבער פֿאַלגענדע טהעמען: א) פאליטישע בעטהעטיגונג אין גלות, ב) די געשיכטע פֿינים „טאנבראט“, ג) פֿרעדיגער אכרהם קאַהן, ד) די ערשטע יודישע שו-לען אין גאליציען, ה) לעמבערגער היסטאָרישע פֿיגורען, ו) ציוניסטישע קאָריקאטורען. דער קאלענדער ווערד נור געדרוקט אין אזוי פֿיעל עקסעמפלארען, ווי ער ווערד בעשטעלט. פֿרייו 80 העללער אין בריעפֿמארקען. בעשטעלונגען דארפֿען שוין געמאכט ווערען איצט.

Gustaw Bader, Lwów, Słoneczna 27.

ערפֿאָג נאָראַנשירט! איבערצייגען זיא זיך! פֿערבעסערונג דער שטעללונג

בוכפֿיהרונג (אללע מעטאָדען) האַנדעלסקאָרעספּאָנדענץ, דייטשע

שפראַכלעהרע, קויפֿט, רעכענען, האַנדעלסקאָדע, וואַרענקונדע, געאָ-גראַפֿיע, שענשרייבען, וועלטגעשיכטע, סטענאָגראַפֿיע (אללע

סיסטעמע) א. ו. וו. קאָנן יעדערמאָנן אָהנע בעזאָג-

דערע פֿאַרקענטיגטע אים בריעפֿליכען וועגע אונד

אין קורצער צייט גרינדליך ערלערנען.

ביו גלויבצייטער טיילנאָהמע

אין 4 לעהרעכערן, סטענאָגראַפֿ-

פֿיע נראַפֿים.

Gründliche

briefliche Ausbildung

zum tüchtigen Kaufmann.

אָנפֿראַגען נור געגען רעטורקארטע. פֿראַקטעטע

א 35 העל. פֿראַבקעריעפֿע א 1.20 קר.

Erstes commercielles Unterrichts-Institut. —

Abteilung für briefl. Unterricht

A. WEISSMANN, Podgórze-Krakau H-E.

בית מסחר הספרים.

J. GERSTENBLÜTH, Kolomea

ממציא לכל דורש ספרים מכל המינים מהספרות הישנה והחדשה, ספרי חנוך ולמוד, הוצאות „תושיה“, „אחיאסף“, „טויה“, לבנון, „האור“, „איזראעליט“, ספרי זנגון הוצאות שונות, ספרי רומ"ל, חומשים, משניות, ש"ס; מליתים הפילון, מזוזה ציצית, הכל מוכן אצלי המיד.

חברות הקונות ביבליאטיקאות ומורים בכתי הספר העברים מקבלים רכש הגון. כל הבאים אתו בכרית מסחר יפיקו ממנו רצון.

למוליים ולמחברים

הרצים כעת להוציא לאור סידורי תפלה עם פירושים, הואילו פנו אלי וארפסם כעת במחיר נמוך, כי עתה שהנני מדפיס את הסרור שפה ברורה היא שעה הכושר להיות ביכולתי להויל מחיר ההדפסה מכפי השער הקציב בכל עת, וכל הזריו יהי' זריו ונשכר!

מכבד יהושע צבי ווילף.

OSIAS WILF, Lemberg, Sonengasse 27.

מהות המוסר

מאת ישראל סירקיס

המחבר העברי הזה סלל דרך חרשה בפילוסופיה והוא מגלה תעלומות חכמה במסתרי נפש האדם, הוא חיפש כל רזי הסבות, שגרמו את הרעות המוסכמות בתורת המוסר של סדר החברה. הוא מהפך את כל השקרים המוסכמים ומעמידם על אמתתם, קורא לכל כלל אנושי בשם האמת והצדק מקורו. המחבר הוא פילוסוף עמקן ובכ"ז בעל סגנון פשוט וטובן לכל בכל פרק ופרק הוא מגלה המון אמתיות מפלאות ומחכימות. ספר כזה לא נכתב בהוכחו זה מאות בשנים. הממכר באוסט-ריא נמכר „המצפה“.

מחירו 1.40 כתרם עם פרטא ע' אהרמינסטריצא של „המצפה“.

יצא לאור הספר החדש

כח דהתרא עדיף!

כל החפץ לגלח הזקן בהתר ולא באסור יקנה ממני את אבק-הגלוח החדש

EXCELLENT

בשמו כן הוא, טוב ויפה וריחו נעים ומועיל לגלוח הזקן ברגעים אחרים עצהו"מ. הורא דבר ה' יוצא בזה ידי חובה המקום וי"ח הבריות. מחיר תבה אחת בתר וחצי. שתי תבות שני כתרם וחצי. ע"י נאכ-נאהמע לא ישולח באנגליה.

היו נבוי:

MOSES KATZ

10 Little Pearl str. London E

קאנוכרו.

דיא אונטערצייכענע פֿערוואלמונג זיכט איינען קוזן מיט איינעם יאהרעס-געהאלט פאן 1.200 קראנען אויסער געבענאייניקנשמע, רייזעשפעזען ווערדען נור דעמיעניגען פֿערגימעט, וועלכער אויפֿ-גענאמען ווירד, בעווערבער וואלען זיך אן די פֿערצייכענע פֿערוואלמונג ווענדען

Die Verwaltung der Debora Wechslerschen-Synagoge

E. Verständig, Tarnów

מתקבלת החתימה על

ה ש ל ח

מן יורי 1908 עד יאנואר 1909 שנה עשירית כרך י"ט.

המחיר ברוסיא וכחול 3 רובל נוכפי ערך זה בכסף חו"ל לזמן פחות מחצי שנה אין החתימה מתקבלת

החותמים, ששלחו בראשית השנה 1 רובל על "התחיה" צריכים להוסיף עתה רק 2 רובל. החוברת הראשונה של כרך י"ט תצא בראשון לחודש יולי.

את החותמים, הרוצים לחדש את החתימה, את הסוכנים ואת העסקים, הרובשים חותמים כשכיל "השלח", אנו מבקשים למחר ולשלוח לנו את דמי החתימה ורשימת החותמים, כדי שנודע את מספר האכסמפלוארים, שעלינו להדפיס, וכדי שתכוננה החוברת ליד החותמים כמועדן.

את בכף החתימה אנו מבקשים לשלוח במלו או. כהקפה לא נוכל לשלוח לשום איש.

את החותמים בחו"ל אנו מבקשים לשלוח לנו, מלבד המחאת הפוסטה, גם מכתב מיוחד, שבו יודיעונו את בהכנה המדויקה.

בל הזמנות, שאנו מקבלים, מתמלאות תיבת ומיד; אם אחרים מן החותמים לא קבלו את החוברת בזמן, אות הוא, שהזמנתם באה לידינו באחד-זמן שלא באשמתנו.

הכרכים ט"ו, י"ז וי"ח של "השלח" נמצאים ע"ד בידנו למכירה.

מחר כל כרך 3 רובל

הכתובת:

של המערכת והאדמיניסטרציה: Redaction des „Haschiloah“, Odessa (Russland), Postfach 319.
למשלוח כספים: M. M. Ussyschkin, Odessa (Russland) Chersonskaja 46.

חברה-קומנדיטית "ברמל"

רוה טי.י.

הממכר היחיד מיין וקאניאק א"י מיקבי רוטשילד

המהוללים מאגודת הכורמים מראשון לציון.

יין וקאניאק "ברמל" המה המשובחים בין יינות וקאניאק א"י, ונזהר את הקונים לכל יבשלו ביד המוכרים יין הנקרא יין א"י, העלולים רק להכאיש את המרקא המהוללה של יין וקאניאק "ברמל", בי רבים המה, אשר לא ידעו להבדיל בין יינות "ברמל" ובין אלה היינות פחותי-הערך דמהקריים יינות א"י.

הפקקים והכנופים של בקבוקינו חרותים בשם "ברמל" ונס האתיקטים נושאים עליהם שם "ברמל" ולמען השמר מזוף ידרוש כל איש כפירוש יין ברמל וקאניאק ברמל". רק היינות שלנו השיגו מדילות זהב על והערובות פריז (1900) ויין (1906) וכן רק היינות שלנו קבלו תעודות מהפרופסורים: פוש, פרוי, וועריגע אדעסה, פאולוועוסקי מלכוב ועוד, ולא היינות האחרים המכונים בשם יין א"י. אלה המכריזים על מערכם, כי יש להם הסדילות והתעודות הנ"ל ירמו באופן מגונה את הקהל. לוחות המחיר נשלח לכל דורש. יינות "ברמל" בכבוקים נמצאים למכירה אצל: מענדל גראם ראיטאנא 7; מ. בראנ-דינגער פלאץ גאלוחאוסקי 3. נחן באדענשטיין קאזימירזאוסקא 5; האמעל קאמץ ראיטאנא; וולאריסלאוו קאזאאווסקי נראדעצקא 85; אליעזר סיגאל קאזימי-רזאאווסקא 20. כלם בלכוב; ב. מ. שמעגער, שמשאויניצא.

הזהרו מפני הרמאים!

"דער יודישער קלוב"

ס'איז שוין ערשינענען אים פערלאג פונ'ם ציוניסטישען קרייז-קאמיטע אין ביטשאטש די פינ'ם אבנ. דר. היינריך גאבעל און לעאן וועקסלער פערפאסטע כרף-שווע "דער יודישער קלוב" די בראשורע אומפאסט 164 זייטען און קאסט 40 העל. (10 העל. אויף פארמאן). בעשטעלונגען זענען צו אדרעסירען:

Leon Wechsler, Buczac.

שלשה מורים עברים!

לביה הספר העברי בעיר טרנאפול המתקים זה בשנתים ואשר קיומו כמות נס להבא יבקש מורה ראשי מנהל ועוד שני מורים עזורים, המשכרת הגונה ומספקת. מורים אשר שמשו כבר בכתי-ספר עברים מומחים לדבר, היודעים להורות עפ"י השיטה הטבעית, בקיאים כגפ"ת ואשר התנהגותם מתאימה לרוח ישראל סבא, יאבו להודיע את דרושותיהם בצרוף תעודותיהם עד 15 אויגוסט שנה זו עפ"י הכתבה:

Majer Wander, Tarnopol.

Jsidor Krieger

Friedland bei Mistek (Mähren)

פערזענדעט פֿיהרמאנס אינד פֿיאקער-פיימשיען אויס פרימא קערן-לעדער גע-שניטמען צו כילאגיסמען פרייווען. פֿערזאנד פֿער נאכנאהמע.

לדורשי שפת עבר בקראקא!

קורסים ללמוד השפה העברית, יערבו בתנאים אלו:

- I.
- 3 תלמידים כיהר 3 פעמים בשבוע 4 כתרם לחדש 5 " " 3 " " 3 " " 10 " " 2 " " 3 " " 10
- II.
- 3 תלמידים כיהר 5 פעמים בשבוע 8 כתרם לחדש 5 " " 6 " " 5 " " 10 " " 4 " " 5 " " 10

כשכיל ידיעות יותר מדויקות לפנות אל מערכת "המצפה", או אל:

M. Ehrlich, Krakau, Dajwór 6.

למוד מרחוק.

הנני מתכבד להודיע, כי הוצאתי שלשים ושלשים מכתבי הוראה ללמוד השפה העברית מרחוק. המכתבים נוהגים את האפשרות לכל איש לסגל ל: את השפה העברית על בריה ככתב וכתוב. המכתבים כוללים בקרבם: 1) ספור גדול בשלשים ושלשים המשכים מתורגם בשני אפנים; תרגום מדויק ותרגום חפשי; ערוכים לשוב ותרגום עברית; 2) 719 הערות אל פרקי הקריאה בקרדוק ובחקר מלים; 3) 997 שאלות בעברית לתרגילי הדבור; 4) כל הדקדוק מראש ועד סופו מחולק ב63 פרקים עם 76 לוחות עם תרגילים, נתונים ותנאים שונים; 5) פרקי ספרות בשיר וכפרוזא מ'שרים וח'משה סופרים שונים מן היתר הירשים וטובים; ערוכים לתרגום; 6) 32 תאורים וציורים, שיחות, מכתבי רעות ומשפחה; 7) 76 ספורים וציורים עברים, לעברת בהבניות שונות לתרגילי הדקדוק; 8) 79 ספורים, ציורים ומכתבים אשכנזים; ערוכים לתרגום עברית לתנאי התרגום והסגנון; 9) 31 מפתחות לשעורים (83 פתגונים); 10) 8 כתינות (16 מלתקות). תלמיד המכתבים האלה עושים חיל להפליא, על זה יעירו מאות מכתבי תודה שבידי פרוסקט הנני שולח הנס. מכתב לרוגמא כתר אחד.

S. Walkowski, Krakau, Miodowa 9.

פרימא נייע
ענגל. מאמעס
פאסט-הערניגע
פערזענדע איך אין פאסט-קארט
5 ק"ג, צירקא 30 שטיק, א
K. 4. פראנקא יעדער סטא-
ציאן געגען נאכנאהמע דעם בע-
מראגעס.
כיי גרעסערען בעשטעלונגען
ערזוכע שפעציעל-אָפּפֿערט צו
פערלאנגען.
Leopold Bertel
Hering-Export Krakau.
מיכטיגע פלאטצאגענטמען געזוכט.

ספרי-למוד היותר מצוינים של הוצאת "מוריה" (עברית בעברית) אפשר להשיג בסוכנות-הספרים של M. Ehrlich, Krakau, Dajwór 6. II. כמו כן אפשר פה להשיג כל ספרי-הלמוד של ההוצאה האחרות וגם כל ספרי-מקרא בעברית וזרנגוניה. ההזמנות מתמלאות תיבת ובדייק היותר נכון.

APRIKOSEN
Feinste Tafelsorte, täglich frisch vom Baum, pr. 5 kg. Korb franco 3 K. 50. Bahnsendung von 20 kg. franco 13 K.
L. ALTNEU, KECSKEMET, Ung.

משוררים געזוכט.
איך זוכע פיר די ימים טובים הבע"ל איין גוטען באסיסט אונד איין גוטען טענאריום מיט גוטע שטימען אונד גוט נאָמען לעזען, אויך איין גוטען סאפראן מיט איין גוטען אלטיסט זאָלען אביסעל נאָמען לעזען. געהאלט פיר דיא גרויסע משוררים צו 200 קראָנען, פיר דיא קליינע משוררים צו 100 קראָנען.
אָפּפֿערטע צו ריכטען אן מיינע אדרעסע:
Simon Deutsch, Oberkantor,
Oświęcim
לענסטמען ביז דעם 10 אויגוסט.

ערשטע קראקויער מיט עלעקטרי-
שער קראפֿט בעטריעבענע
בשרה בשרה
דאמפ-זעלכווארען
פאבריק
מיט דען בעסטען סאָדענאמען
מאשינען, ערציגט שענע פרימא
סאלאמי וועראנעזער, ברוסט שי-
קען, קרענוויסמעל א.ו.ו. פֿער-
זעהען מיט הכשר של הביד"צ
דפה. עמפֿיעהלט צו
בילדינגסמען פרייווען.
אויף פערלאנגען ווירד פרייו-
קוראמעט עט הכשר איינגעשיקט.
Emanuel Glaser
KRAKAU, Bożego-Ciała 8.

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzcu

Newyorker Germania
LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.
Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686 228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 " 176,528.370.—
Einkünfte von Assekururanz Prämien und Zinsen 1905 " 50,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— | 13,934.003.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividenden „ 11,718.647.— |
Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objektiv falsche Deklarationen enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; nach 3jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.
General-Agentur für Westgalizien
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.